

TARTU ÜLIKOOL
Majandusteaduskond

Kairit Kaldma

**RAAMATUPIDAMISE SEADUSE MUUDATUSTE MÕJU
EESTI ÄRIETTEVÕTETE FINANTSARVESTUSE JA -
ARUANDLUSE KORRALDAMISELE**

Bakalaureusetöö

Juhendajad: lektor Juta Tikk ja lektor Ulvi Sloog

Tartu 2016

Soovitan suunata kaitsmisele

(juhendaja allkiri)

Kaitsmisele lubatud “ “..... 2016. a

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

.....

(töö autori allkiri)

SISUKORD

Sissejuhatus	5
1. Finantsarvestuse ja –aruandluse teoreetiline käsitus.....	8
1.1. Finantsarvestuse ja -aruandluse olemus, eesmärk ja komponendid	8
1.2. Finantsarvestuse ja –aruandluse korralduse nõuded Eesti äriettevõtetes	15
1.3. Eesti raamatupidamise seaduses tehtud olulised muudatused 2015. aastal ja varem	18
2. Raamatupidamise seaduses tehtud muudatuste mõju analüüs Eesti äriettevõtete finantsarvestusele ja –aruandlusele	27
2.1. Valimi ja uurimismetoodika ülevaade	27
2.2. Raamatupidamise seaduse muudatuste mõju Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele	33
2.3. Tulemuste võrdlus 2007. aastal tehtud bakalaureusetööga ja hinnang raamatupidamise seaduse muudatuste mõjule Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele	41
Kokkuvõte	46
Viidatud allikad.....	50
Lisad.....	54
Lisa 1. Rahvusvahelised Raamatupidamisstandardid (IAS)	54
Lisa 2. Rahvusvahelised Finantsaruandluse Standardid (IFRS).....	55
Lisa 3. Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee tõlgendused (IFRIC)	56
Lisa 4. Standardite Tõlgendamise Komitee tõlgendused (SIC)	57

Lisa 5. Vara, kohustuse, omakapitali, tulu ja kulu endised ja uued definitsioonid	58
Lisa 6. Eesti hea raamatupidamistava (Eesti finantsaruandluse standard) ja rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtte endine ja uus definitsioon.....	59
Lisa 7. Küsimustik äriettevõtete raamatupidajatele.....	60
Summary	64

SISSEJUHATUS

Finantsarvestus on protsess, kus võetakse kokku organisatsioonide finantsandmed raamatupidamisdokumentidest ja avaldatakse need majandusaasta aruannetest väljaspool organisatsiooni olevate inimeste jaoks (Sutton 2004: 2). Finantsaruandlus on aga tegevus, kus koostatakse ja esitatakse aruandeid, mis kajastavad ettevõtte finantsilist seisundit, toimimist ja rahalist käivet (Alver 2011: 286). Finantsarvestus ja -aruandlus on iga ettevõtte jaoks väga oluline. Raamatupidamise korraldust reguleerib Eestis raamatupidamise seadus, mida on aeg-ajalt muudetud, selleks, et teha finantsarvestus ettevõtetele paremaks ja selle korraldus efektiivsemaks. 2015. aasta lõpul oli Riigikogus arutelul raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Riigikogu võttis raamatupidamise seaduse vastu 10. detsembril 2015 ja jõustuma hakkas 1. jaanuaril 2016. (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 2016) Seadus toob äriettevõtete raamatupidamise korraldusse ja aruannete kvaliteeti erinevaid muudatusi. Kitsamalt on autori töö fookus uurida Eestis tegutsevate ettevõtete pearaamatupidajatelt, raamatupidajatelt või teistelt antud valdkonna spetsialistidelt, kuidas on neid mõjutanud Eesti raamatupidamise seaduse muudatused.

Antud bakalaureusetöö teema on oluline, sest praegu ei ole täpselt teada, kuidas seaduse muudatused äriettevõtteid mõjutanud on. Kas seaduse muudatused on teinud äriettevõtete raamatupidamise lihtsamaks või keerulisemaks? Tegemist on valdkonnaga, mis oluliselt mõjutab ettevõtte finantsarvestuse korraldamist. Just seda soovib autor oma bakalaureusetöös uurida. Teemaga on Eestis vähe tegeletud, kuid Tallinna Tehnikaülikoolis uuriti 2007. aastal, kuidas seaduse muudatused on ettevõtete finantsarvestuse korraldust mõjutanud (Külm, Tikk 2007: 85). Järelikult on selle teemaga ka eelnevalt tegeletud. Samas ei ole käsitletud viimaseid aastaid ning eelnevalt nüüdseks uut raamatupidamise seaduse muutmise seadust ja sellega seonduvalt teiste seaduste

muutmise seaduse eelnõu. See teeb autori bakalaureusetöö kindlasti uudseks ja vajalikuks, sest töö käigus saab autor teada, kas ja kuidas seaduse muudatused on mõjutanud aruannete sisu ja selle esitamist, ettevõtete halduskoormust ning infotehnoloogia kasutamist.

Bakalaureusetöö eesmärgiks on selgitada raamatupidamise seaduse muudatuste mõju Eestis tegutsevate äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele ja aruannete kvaliteedile. Autor soovib leida, kuidas seaduse muudatused on mõjutanud infotehnoloogia kasutamist ja aruannete koostamist ning nende sisu. Samuti seda, milline mõju on seadusemuudatustel ettevõtete halduskoormusele. Uuringu käigus selgitab autor välja erinevad positiivsed kui ka negatiivsed aspektid, kuidas on raamatupidamise seaduse muudatused äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldust mõjutanud.

Selleks, et eesmärki täita, püstitab autor järgnevad uurimisülesanded:

- selgitada finantsarvestuse- ja aruandluse olemust, eesmäärke ja komponente;
- tuua välja finantsarvestuse korralduse nõudeid Eesti äriettevõtetes;
- tuua välja raamatupidamise seaduses tehtud olulisemad muudatused 2009. ja 2016. aastal;
- koostada ja läbi viia raamatupidamise seaduse mõju käsitlev küsitlus Eesti äriettevõtete raamatupidajate seas;
- tuua välja raamatupidamise seaduse muudatuste mõjud Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele;
- võrrelda käesoleva bakalaureusetöö tulemusi 2007. aastal tehtud uuringuga;
- anda hinnang raamatupidamise seaduse muudatuste mõjudele ning pakkuda lahendusi finantsarvestuse ja –aruandluse parendamiseks äriettevõtetes.

Teoreetilises osas kasutab autor finantsarvestust käsitlevaid olulisi allikaid. Nendeks on Eesti raamatupidamise seadus, Raamatupidamise Toimkonna juhendid, Rahvusvahelised Raamatupidamise Standardid, raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu ning teised raamatupidamise seaduse muudatuste aktid. Samuti kasutab autor teoreetilises osas erinevaid inglise keelseid artikleid ja teoseid.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis kirjeldab autor finantsarvestuse teoreetilisi aluseid. Autor selgitab finantsarvestuse- ja -aruandluse olemust, eesmärgi ja komponente ehk millest finantsarvestus koosneb. Samuti toob autor välja finantsarvestuse korraldust reguleerivad nõuded Eestis ja olulisemad raamatupidamise seaduse muudatused. Täpsemalt püüab autor selgitada 2015. aastal Riigikogus käsitletud raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutumise seaduse eelnõu. Tuua välja, milliseid muudatusi finantsarvestuse korraldusele toob antud eelnõu.

Bakalaureusetöö teises peatükis kirjeldatakse kõigepealt valimit ja uurimismetoodikat. Järgnevalt analüüsitakse raamatupidamise seaduses tehtud muudatuste mõjusid erinevatele Eestis tegutsevatele äriettevõtetele. Tuuakse välja, milline on seaduse muudatuste mõju infotehnoloogia kasutamisele, aruannete sisule ja esitamisele ning ettevõtete halduskoormusele. Lisaks sellele tuuakse välja nii positiivseid kui ka negatiivseid aspekte, kuidas raamatupidamise seaduse muudatused on äriettevõtete finantsarvestust ja -aruandlust mõjutanud. Empiirilise osa kõige olulisem punkt on välja tuua autori hinnang raamatupidamise seaduse muudatuste mõjudele Eesti äriettevõtetele. Kokkuvõttes, kas raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud Eesti ettevõtteid positiivselt ehk muutnud finantsarvestuse korralduse käepärasemaks või vastupidi. Samuti soovib autor esitada oma ettepanekud finantsarvestuse ja -aruandluse parendamiseks ehk kuidas saaks veel ettevõtete raamatupidamist muuta kasutajasõbralikumaks.

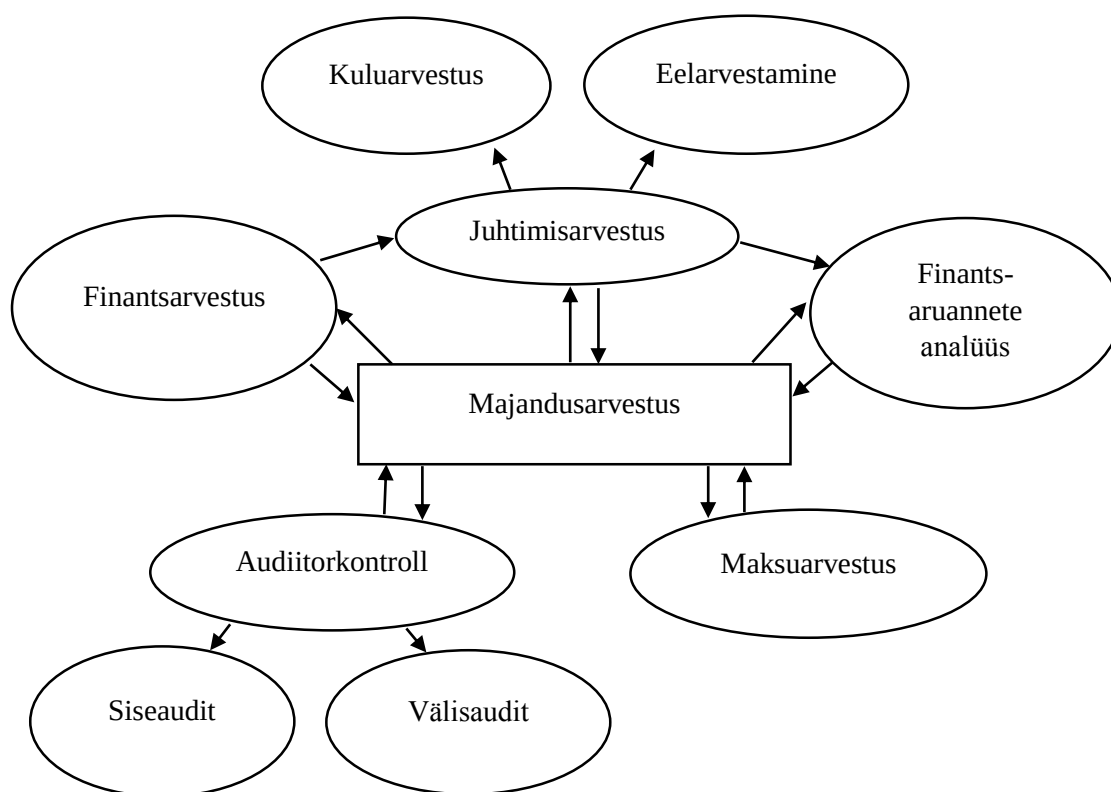
Autor sooviks siinkohal tänada bakalaureusetöö juhendajaid Juta Tikku ja Ulvi Sloogi, kellest on olnud suur abi käesoleva bakalaureusetöö valmimisel! Samuti tahab autor tänada kõiki, kes teda bakalaureusetöö valmimisel aitasid.

1. FINANTSARVESTUSE JA –ARUANDLUSE TEOREETILINE KÄSITLUS

1.1. Finantsarvestuse ja -aruandluse olemus, eesmärk ja komponendid

Bakalaureusetöö teoreetilise osa esimeses alapeatükis selgitatakse kõigepealt, mis on majandusarvestus ja millest see koosneb. Seejärel esitatakse finantsarvestuse ja –aruandluse olemus. Mitme autori poolt välja toodud definitsioonide põhjal esitab bakalaureusetöö autor nii finantsarvestuse kui ka finantsaruandluse mõiste definitsioonid. Lisaks sellele selgitab töö autor finantsarvestuse ja selle korralduse olemust, eesmärki, põhinõudeid ning toob välja raamatupidamise komponendid.

Majandusarvestus on erinevate majanduslike tehingute identifitseerimise, mõõtmise ja edastamise protsess, mis lubab teha otsustajatel olulisi hindamisi ja otsuseid (Glautier, Underdown 1994: 11). Majandusarvestus koosneb finantsarvestusest, finantsaruannete analüüsist, maksuarvestusest, audiitorkontrollist, eelarvestamisest, kuluarvestusest ja juhtimisarvestusest (Majandusarvestus ja selle osised 2016). Täpsemalt keskendub autor antud bakalaureusetöös finantsarvestusele ja –aruandlusele ning selle korraldusele. Järgnevas joonises 1 on ära toodud majandusarvestuse koostisosad.

Joonis 1. Majandusarvestuse koostisosad (autori koostatud)

Mitmete autorite poolt on defineeritud finantsarvestust ja -aruandlust. Iga autor toob välja omalt poolt erinevaid aspekte, mis on finantsarvestus. Sutton (2004: 2) on oma teoses esitanud, et finantsarvestus on protsess, kus võetakse kokku organisatsioonide finantsandmed raamatupidamisdokumentidest ja avaldatakse need majandusaasta aruannetest väljaspool organisatsiooni olevatele inimestele.

Nii nagu defineeris Sutton oma töös finantsarvestust, kui protsessi, on seda teinud ka Danos ja Imoff. Finantsarvestus on protsess, mille väljundiks on finantsaruanded. Finantsarvestus esitab raamatupidamisandmed finantsaruannetes ettevõtte väliste kasutajate jaoks (Danos, Imoff 1991: 5).

Sloan (2001: 335-336) defineerib finantsarvestust aga kui tegevust, mis annab rahastajate esmase allikana olulist informatsiooni juhtidele täitmiseks. Selle definitsiooniga sarnaselt toovad Harrison ja Horngren (1995: 6) välja, et finantsarvestus annab informatsiooni ettevõttevälistele huvigruppidele.

Larsoni, Milleri, Zini ja Nelsoni (1993: 15) defineeringu kohaselt annab finantsarvestus informatsiooni otsustajatele, kes ei osale päevast-päeva organisatsiooni tegevuses. Nende otsustajate hulka kuuluvad näiteks investorid, kreditorid ja paljud teised väljaspool organisatsiooni olevad inimesed.

Vaatamata sellele, et finantsarvestust on erinevalt selgitatud, on autori arvates kõige põhjalikuma ja konkreetsema definitsiooni välja toonud Sutton. See on teistest selgem, arusaadavam ja kirjeldab kõige täpsemalt finantsarvestuse olemust. Järgnevalt saab autor välja tuua finantsaruandluse definitsiooni.

Jaan ja Lehte Alver (2011: 286) on defineerinud finantsaruandlust, kui tegevust, kus koostatakse ja esitatakse aruandeid, mis kajastavad ettevõtte finantsilist seisundit, toimimist ja rahalist käivet. Järelikult on finantsarvestus ja –aruandlus omavahel väga tihedalt seotud. Samas ei saa neid defineerida koos, sest finantsarvestus on laiem mõiste, kui finantsaruandlus.

Eelnevate definitsioonide põhjal saab selgitada, mis on finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus. Finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus on finantsarvestuse ja finantsaruandluse korraldamine. Finantsarvestuse ja -aruandluse korraldus hõlmab finantsaruannete koostamist, majandustehingute dokumenteerimist ja kirjendamist registrites ning dokumentide kontrollimist. Raamatupidamise seaduses (§ 4) on ära toodud üldised finantsarvestuse ja –aruandlusele kehtivad põhinõuded. Antud seaduse järgi on ettevõtte (Raamatupidamise seadus 2002):

- kohustatud korraldama raamatupidamist nii, et oleks tagatud aktuaalsuse, olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamine äriühingu finantsseisundist, majandustulemustest ja rahavoogudest;
- dokumenteerima kõiki oma majandustehinguid;
- kirjendama algdokumentide või nende põhjal koostatud koondokumentide alusel kõiki oma majandustehinguid raamatupidamisregistrites;
- koostama ja esitama majandusaasta aruande ning muud finantsaruanded;
- säilitama raamatupidamisdokumente.

Finantsarvestuse ja –aruandluse eesmärk on varustada info välistarbijaid firma finantsseisundi ja majandustegevuse tulemusi iseloomustavate andmetega. Need andmed on

kajastatud kõik finantsaruannetes. (Alver 2011: 287) Sellega seondult saab autor tuua välja ka finantsaruande mõiste. Finantsaruanded on finantsseisundi ja –tulemuste struktureeritud esitus ettevõtete kohta. Nende peamiseks eesmärgiks on anda olulist informatsiooni ettevõtte finantsseisundi, majandustulemuste ja rahavoogude kohta, mis on kasulikud paljudele ettevõttest väljaspool olevatele isikutele. (IAS 1 2016)

Finantsaruannetes kajastatud info põhjal saavad välistarbija langetada olulisi otsuseid, kas näiteks anda ettevõttele laenu või siiski mitte. Finantsarvestus on suunatud minevikku ehk aruannetes kajastatakse möödunud aasta, kvartali, või muu perioodi andmeid (Alver 2011: 286). Aruannete koostamine on väga tähtis ülesanne finantsarvestuses, millega raamatupidajad peavad tegelema. Sellega kaasnevad veel kaks olulist tegevust: dokumenteerimine ja kontrollimine.

Dokumenteerimine on ettevõtetes erinevate majandustehingute sisu registreerimine algdokumendil (*Ibid.*: 228). Dokumenteerimisel peab raamatupidaja algdokumente dokumenteerima, neid kronoloogiliselt õigesti järjestama ning registreerima arvestusregistrites (Raamatupidamise seadus § 6: 2002). Raamatupidamisregister on andmebaas, mis sisaldab informatsiooni kontodel kajastatud raamatupidamiskirjendite ja saldode kohta (Raamatupidamise seadus § 9: 2002). Arvepidamisregistreid on erinevaid. Lähtuvalt vajadusest saavad ettevõtted ise valida, millist kasutavad.

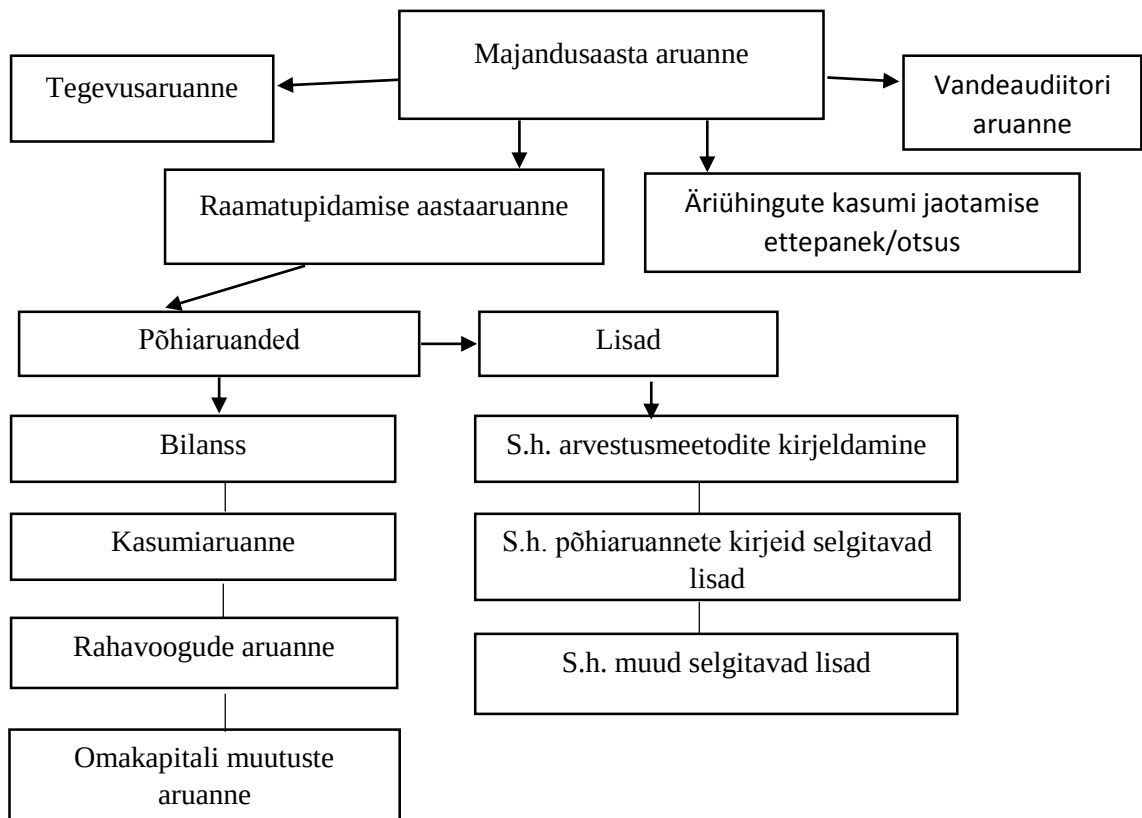
Kontroll on kavakindel toimingute või mõne muu asja järelevalve ehk kontrollimine plaanitu järgi, avastamaks tehtud vigu või tegelikku olukorda (Alver 2014: 581). Selle ülesande puhul peab kindlaks tegema vara alles oleku ja tegeliku seisukorra ning vastandama saavutatud majandustulemusi plaanitutele. Tegemist on väga olulise ülesandega just selleks, et avastada tehtud vigu ning neid hiljem parandada.

Eeltoodust nähtub, et finantsarvestuse ülesanne on varustada ettevõtte väliseid infotarbijaid andmetega, mis on kajastatud finantsaruannetes. Finantsaruanded annavad teavet ettevõtte varadest, kohustustest, omakapitalist, tuludest ja kuludest. Sellest lähtuvalt koostatakse igal aastal ettevõtte majandusaasta aruanne. Majandusaasta aruanne on aruanne, mis sisaldab infot ettevõtte majandusaasta kohta (Alver 2011: 11). Raamatupidamise seaduse (§14) kohaselt koosneb ettevõtte majandusaasta aruanne kahest osast – tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest (Raamatupidamise

seadus 2002). Põhilised raamatupidamise aastaaruande finantsaruanded on (Raamatupidamise seadus § 15: 2002):

- bilanss,
- kasumiaruanne,
- rahavoogude aruanne,
- omakapitali muutuste aruanne.

Lisaks nendele finantsaruannetele koosneb raamatupidamise aastaruanne veel lisadest. Lisades tuuakse ära põhjaruannete kirjeid selgitav ja täiendav informatsioon. Lisad koosnevad – arvestusstandardi avalikustamisest, arvestusmeetodite kirjeldamisest, põhjaruandeid selgitavatest lisadest ja muudest selgitavatest lisadest. (Meriniit 2013: 8-9) Joonisel 2 on ära toodud selgitav majandusaasta aruande struktuur.

Joonis 2. Majandusaasta aruande struktuur
Allikas: (Meriniit 2013: 9), autori kohandused.

Käesoleva töö jaoks on olulised finantsaruanded. Kuna tegevusaruanne ei ole finantsaruanne, siis seda antud bakalaureusetöös rohkem ei käsitleta. Selleks, et mõista kõiki põhilisi finantsaruandeid, seletab autor järgnevalt kõikide aruannete olemust.

Bilanss on raamatupidamisaruanne, mis kajastab ettevõtte vara, oma- ja võõrkapitali teatud kuupäeva seisuga (Raamatupidamise seadus § 18: 2002). See on kahe poolega tabel, milles väljendatakse ettevõtte kasutuses olevate vahendite struktuuri ja seisu aruandekuupäeval. Bilansi kahte poolt nimetatakse aktivaks ja passivaks. (Alver 2014: 138) Aktiva poolel näidatakse ettevõtte vara. Passiva poolel näidatakse ettevõtte kohustusi ja omakapitali. Nii aktiva kui ka passiva peavad olema võrdsed. Sellest tuleneb bilansivõrrand (Lääts 2016):

$$\text{Vara} = \text{Kohustused} + \text{Omakapital}$$

Bilansi koostamiseks soovitatakse kasutada bilansiskeemi, mis on ära toodud raamatupidamise seaduse lisas 1 (Raamatupidamise seadus 2002).

Kasumiaruanne on aruanne, mis kajastab teatud perioodi kulusid ja tulusid, saadud kasumit või kahjumit. Kasumiaruanne on väga tihedalt seotud bilansiga, ka see tugineb tekkepõhisele arvestuspõhimõttele ja selgitab kasumi kujunemist. Kasumiaruannet saab koostada nii liigendamata kui ka liigendatud kujul. Aruande juhtprintsipiibiks ehk põhiliseks aluseks on tulude ja kulude õige vastandamine. (Alver 2014: 511) Eestis kasutatavaid kasumiaruande skeeme on kaks. Vastavalt vajadusele saavad ettevõtted valida, millist skeemi kasutada tahetakse.

Kasumiaruanne skeem 1 käsitleb kõiki kulusid perioodikuludena. Kasumiaruande skeem 1 klassifitseeritakse kulud kuluelementide lõikes. Ärikulud on liigendatud lähtudes kulude olemusest (näiteks materjalikulud, tööjõukulud). Antud skeemi on palju lihtsam rakendada, sest see ei nõua kulude jagamist ettevõtte erinevatele funktsioonidele. Kasumiaruande skeem 1 kasutavad enamasti väiksemad ettevõtted. (RTJ 2 2016: 5-6)

Kasumiaruanne skeem 2 on informatiivsem, kui skeem 1. See võimaldab tuletada mitmeid analüütilisi näitarve, mida ei saa arvutada skeem 1 põhjal. Aruande kasutajale annab parema ülevaate erinevate funktsioonide kulukusest ettevõttes. Kasumiaruande skeem 2 puhul on oluline kulude tekkimise koht. Antud skeemis liigendatakse ärikulud

lähtuvalt funktsioonist (näiteks müüdnud toodangu maksumus, üldhalduskulud). (RTJ 2 2016: 6)

Rahavoogude aruanne on aruanne, mis kajastab ettevõtete aruandeperioodi rahavoogusid ehk raha ja selle ekvivalentide laekumisi ja väljamakseid. Rahavoogude aruanne näitab ettevõtte aruandeperioodi majandustehingutest tulenevaid raha ja raha ekvivalentide tegelikke sissetulekuid ja väljaminekuid. Raamatupidamise seaduses on ära toodud, et rahavoogude aruandes kajastatakse ettevõtte aruandeperioodi laekumisi ja väljamakseid rühmitatuna vastavalt nende eesmärgile äritegevuse, investeerimistegevuse ja finantseerimistegevuse rahavoogudeks. (Raamatupidamise seadus § 19: 2002)

Äritegevusest tulenevaid rahavoogusid võib kajastada otsemeetodil, mille puhul esitatakse brutosummadena kõik põhilised laekumiste ja väljamaksete liigid. Samuti võib kasutada kaudmeetodit, mille puhul aruandeperioodi kasumit korrigeeritakse mitterahaliste majandustehingute mõjuga, äritegevusega seotud varade ja kohustuste saldode muutusega ning investeerimis- või finantseerimistegevusest tulenevate rahavoogudega seotud tulude ja kuludega. Investeerimistegevusest ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse aga otsemeetodil. (Raamatupidamise seadus § 19: 2002)

Omakapitali muutuste aruanne on finantsaruanne, mis kajastab aruandeperioodil toimunud muutusi ettevõtte omakapitalis. Mõiste „omakapital“ asemel kasutatakse ka mõnel juhul „netovara“. Omakapitali muutuste aruandes kajastatakse aruandeperioodil toimunud muutusi organisatsiooni omakapitali kirjetes, tuues eraldi välja omanike poolt kapitali tehtud sissemaksed ja omanikele tehtud väljamaksed, aruandeperioodi kasumi või kahjumi, arvestuspõhimõtete muutuste mõju, reserve suurendamise ja vähendamise ning muud omakapitali kirjeid mõjutanud majandustehingud. (Raamatupidamise seadus § 20: 2002)

Finantsarvestus ja –aruandlus on väga oluline valdkond ettevõttes. Finantsarvestuse ja –aruandluse eesmärgiks on kajastada äriühingu majandusandmeid aruannetes, dokumenteerida ja arhiveerida neid. Finantsaruanded on loodud selleks, et ettevõttest väljaspool olevad isikud saaksid langetada olulisi otsuseid. Antud aruandeid koostavad ettevõtte raamatupidajad. Finantsaruandeid tuleb koostada vastavalt normatiivtehnilistele

dokumentidele. Eestis on selleks dokumentide pakett, koondnimetusega Eesti finantsaruandluse standard (Eesti hea raamatupidamistava).

1.2. Finantsarvestuse ja –aruandluse korralduse nõuded Eesti äriettevõtetes

Bakalaureusetöö autor esitab teoreetilise osa teises alapeatükis finantsarvestuse ja -aruandluse korralduse nõuded Eesti äriettevõtetes. Täpsemalt toob välja peamised rahvusvahelised organisatsioonid, kelle loodud standardid Eesti raamatupidamise korraldust mõjutavad. Sellele järgnevalt selgitab autor Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise Toimkonna ning antud organisatsiooni poolt välja toodud juhendite olemust.

Selleks, et toimiks ühtne ja korrektne finantsarvestuse ja -aruandluse korraldus rahvusvaheliselt, on loodud erinevaid organisatsioone. Nende ühenduste tegevuse eesmärgiks on luua ühtne rahvusvaheline arvestusraamistik, et tagada finantsandmete asjakohane ja tõepärane esitus aruannetes koos täiendava info avalikustamisega. Eestis järgivad finantsspetsialistid rahvusvaheliselt aktsepteeritud reegleid. Järgnevalt toob bakalaureusetöö autor välja olulisemad rahvusvahelised organisatsioonid ja Eestis kehtivad standardid, mille järgi finantsarvestust ja –aruandlust korraldatakse.

Üks tähtsamaid finantsarvestust ja –aruandlust reguleerivaid normatiivakte loovaid rahvusvahelisi organisatsioone on Rahvusvaheline Arvestusstandardite Komitee (IASC – *International Accounting Standards Committee*). Antud organisatsioon loodi 1978. aastal Austraalia, Kanada, Prantsusmaa, Saksamaa, Jaapani, Mehhiko, Hollandi, Iirimaa, Suurbritannia ja USA arvestusspetsialistide kutseühinguna. (About the International...2016)

2001. aastal restruktureeriti Rahvusvaheline Arvestusstandardite Komitee Rahvusvaheliseks Arvestusstandardite Nõukoguks (IASB – *International Accounting Standards Board*). Organisatsiooni tegevuse peamine eesmärk on välja töötada ühtsed, kõrge kvaliteediga, üleilmsed rahvusvahelised finantsarvestuse standardid, mis

sätestavad läbipaistva ja võrreldava info esitamist finantsaruannetes (Mission Statement 2016). Rahvusvahelise Arvestusstandardite Nõukogusse kuulub kokku 14 liiget nii Euroopast, Aasiast, Lõuna- ja Põhja-Ameerikast (Members of the...2016).

Varasemalt tähistati rahvusvahelisi finantsarvestuse standardeid akronüümiga IAS (*International Accounting Standard*). Uusi standardeid hakati nimetama Rahvusvahelise Finantsaruandluse Standardiks (IFRS - *International Financial Reporting Standard*). See on kõigi Rahvusvahelise Arvestusstandardite Nõukogu (IASB) publikatsioonide ja selle eelkäija Rahvusvahelise Arvestusstandardite Komitee (IASC) publikatsioonide üldine tähis. (Alver 2011: 405)

Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid järgivad 110 riiki. Nendeks on näiteks Kanada, Uus-Meremaa, Taani, Austraalia ja Suurbritannia. (Clay 2013: 35) Rahvusvahelisi Finantsaruandluse Standardeid on kokku 15. Bakalaureusetöö lisas 2 on ära toodud kõik Rahvusvahelised Finantsaruandluse Standardid. Lisaks nendele on Rahvusvahelised Raamatupidamisstandardid (vt lisa 1), Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee tõlgendused (vt lisa 3) ja Standardite Tõlgendamise Komitee tõlgendused (vt lisa 4).

Lisaks Rahvusvahelistele Finantsaruandluse Standarditele on loodud ka standardkogumik väikestele ja keskmise suurusega majandusüksustele (About the IFRS...2016). Antud standardkogumikku nimetatakse SME IFRS-ks (*International Financial Reporting Standard for Small and Medium sized Entities*). Antud kogumik anti välja 2009. aasta juulis. Tegemist on ühe suure mahuka standardiga, kuid mis on väiksem, kui IFRS. SME IFRS koosneb 35 temaatilisest osast. (Alver 2011: 405) Eesti oli üks esimesi väikeseid riike Euroopas, kes võttis kasutusele SME IFRSi (Alver, Alver, Talpas 2014: 245). Eesti jaoks on SME IFRS väga oluline, sest just siin on enamasti kõik väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, kelle jaoks antud standardkogumik mõeldud on.

SME IFRS on küllaltki sarnane IFRS-iga, kuid vaatamata sellele esineb nende vahel ka erinevusi, milleks on (Teder, Luiga 2016):

- lihtsamad arvestuspõhimõtted;
- lihtsustatud ja vähendatud nõuded finantsaruannete lisades esitatavale informatsioonile;

- lihtsustatud esmakordsed kasutuselevõtu reeglid.

Eestis on kõige tähtsam finantsarvestust ja –aruandlust reguleeriv õigusakt raamatupidamise seadus (RPS). Esimene finantsarvestust ja –aruandlust reguleeriv seadus võeti vastu 1994. aastal. Antud regulatsioon hakkas kehtima 1995. aastal. (Haldma 2003: 505). Raamatupidamise seadus, mille järgi tänapäeva raamatupidajad finantsarvestust ja –aruandlust korraldavad, võeti vastu 2002. aastal ning jõustus 2003. aastal (Raamatupidamise seadus 2002). Seadus reguleerib kõikide äriühingute, kontsernide ja avaliku sektori organisatsioonide raamatupidamise korraldust (Haldma 2003: 507).

Eestis on väga oluliseks finantsarvestust ja –aruandlust reguleerivaks ühenduseks Eesti Raamatupidamise Toimkond. Eesti Raamatupidamise Toimkonna kinnitab Vabariigi Valitsus valdkonna eest vastustava ministri ettepanekul. Organisatsiooni ülesandeks on (Raamatupidamise Toimkond 2016):

- finantsarvestust ja –aruandlust käsitlevaid tegevusi suunata ning esitada vastavaid ettepanekud ja soovitusi Rahandusministeeriumile;
- välja töötada Eesti finantsaruandluse standardi põhinõudeid täpsustav toimkonna juhendi eelnõu ja esitada see valdkonna eest vastutavale ministrile määrusega kehtestamiseks;
- Raamatupidamise Toimkonna juhendeid tutvustada ja nende kohta anda selgitusi ja tõlgendusi.

Antud organisatsioon on koostanud Raamatupidamise Toimkonna juhendid (RTJ), mis selgitavad ja täpsustavad raamatupidamise seadust. Praeguse seisuga on antud juhendeid kokku 18. Raamatupidamise Toimkonna juhendid põhinevad SME IFRS-l. (Raamatupidamise...2016)

Raamatupidamise seadus ja Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid moodustavad kokku Eesti finantsaruandluse standardi (tuntud kui ka Eesti hea raamatupidamistava) (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 1). Eesti äriettevõtetel on võimalik valida, milliste reeglite järgi raamatupidamist korraldatakse, kas otsekohalduva standardi (IFRS)

või Eesti finantsaruandluse standardi järgi, mis koosneb raamatupidamise seadusest ja Raamatupidamise Toimkonna juhenditest.

Jaan Alver, Lehte Alver ja Liis Talpas (2014: 243) on ära toonud mõned olulised erinevused Eesti finantsaruandluse standardi (Eesti hea raamatupidamistava) ja IFRS-i vahel. Nendeks erinevusteks on:

- IFRS-i järgi koostatud aastaaruanded on palju üksikasjalikumad, sest tuleb avalikustada rohkem informatsiooni;
- erinevalt IFRS-ist, ei luba Eesti finantsaruandluse standard põhivara ümberhindamist;
- IFRS ei võimalda ettevõtetel kapitaliseerida laenukasutuse kulutusi põhivarasoetusmaksumusse, samas Eesti finantsaruandluse standard võimaldab seda alternatiivina;
- Eesti finantsaruandluse standard võimaldab kajastada tehinguid ühise kontrolli all, IFRS aga mitte.

Kokkuvõttes on Eesti äriettevõtetel võimalik valida, millise reeglistiku järgi nad oma finantsarvestust ja –aruandlust korraldavad. Valitud standard mõjutab oluliselt nende raamatupidamise korraldust. IFRS on rahvusvaheline standard, mida järgivad paljud riigid. Eestis on IFRS kohustuslik börsiettevõtetele. Eesti finantsaruandluse standard on mõeldud Eestis järgimiseks. Väga olulist mõju Eesti finantsarvestuse korraldusele avaldab ka SME IFRS. Antud reeglistik on mõeldud väiksemate või keskmise suurusega ettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korralduse reguleerimiseks ja sellel põhinevad Raamatupidamise Toimkonna juhendid.

1.3. Eesti raamatupidamise seaduses tehtud olulised muudatused 2015. aastal ja varem

Bakalaureusetöö teoreetilise osa kolmandas alapeatükis toob autor välja Eesti raamatupidamise seaduses tehtud olulised muudatused 2015. aastal. Muudatused on jagatud erinevatesse kategooriatesse selleks, et neid paremini mõista. Lisaks sellele esitab autor raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise

seaduse eelnõu seletuskirjast välja toodud muudatuste mõjud ehk kuidas antud muudatused tegelikult raamatupidajate tööd mõjutavad.

Raamatupidamises tehtud muudatusi võib jagada kolme erineva etapi vahel (Haldma, Lääts 2012: 16):

- 1) sissejuhatav etapp 1990-1994
- 2) süsteemi ülesehitamise etapp 1995-2002
- 3) süsteemi täiustamise etapp 2003-...

Sissejuhatavas etapis valmistati ette esimene Eesti raamatupidamise seadus, mis juba eelnevalt autori poolt mainitud, võeti Vabariigi Valitsuse poolt vastu 1994. aastal ja jõustus 1995. aasta 1. jaanuaril. Järgnevas etapis hakati raamatupidamise süsteemi ülesehitama. Hetkel aga töötavad raamatupidajad uue seaduse järgi, mis võeti vastu kolmandas etapis. Parandusaktidega on seaduses tehtud jooksvalt muudatusi selleks, et seda täiustada, harmoniseerida rahvusvaheliste aruandlusstandarditega ning muuta raamatupidamise korraldus ettevõtetele paremaks.

Viimase kümne aasta jooksul on raamatupidamise seaduse muudatuste kõige olulisemad muudatused tehtud 2009. ja 2015. aastal, mis hakkasid kehtima 2010. ja 2016. aastal. 2009. aasta raamatupidamise seaduse muudatuse kõige olulisem oli majandusaasta aruande taksonoomia kehtestamine. Majandusaasta aruande taksonoomia on majandusaasta aruande standardiseeritud elementide ja sidusbaaside kogum. (Raamatupidamise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus § 1: 2010)

Tegemist on väga olulise muudatusega, mida tehti selleks, et raamatupidajate töö efektiivsemaks muutuks. Majandusaasta aruande taksonoomia kehtestamine on seotud ettevõtete tegevuskavade esitamisega e-aruanete näol (Alver, Alver, Talpas 2014: 242). Autori arvates aitas see kindlasti palju kaasa raamatupidamise korralduse parendamisele. Alates sellest hetkest saavad raamatupidajad esitada aruandeid e-aruanete näol digitaalselt, mis kindlasti lihtsustab nende tööd.

2015. aastal oli Riigikogus arutelul raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, millega taheti läbi viia väga olulisi muudatusi finantsarvestuse ja –aruandluse korralduses. Antud eelnõu võeti vastu 18.

detsembril 2015. aastal. (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus 2016) Alates 1. jaanuarist 2016 peavad ettevõtte raamatupidajad järgima antud seaduses tehtud muudatusi ja korraldama finantsarvestust selle järgi. Seaduse muudatuse eesmärgiks oli parandada avalikkusele suunatud arvestusala info kvaliteeti ja võrreldavust ning vähendada sealjuures mikro- ja väikeettevõtete halduskoormust. Sellega seoses taheti muuta väiksemate ettevõtete finantsarvestuse korraldust lihtsamaks. Lisaks sellele taheti tagada usaldusväärne ja avalikule huvile vastav arvestusalane informatsioon. (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu seletuskiri 2015: 1-3)

Muudatusi tehti nii terminoloogias, sõnastuses ja üldises korralduses. Antud muudatusi võib jagada kolme kategooriasse:

- 1) redaktsioonilised muudatused (hõlmavad keelelisi ja terminoloogilisi muudatusi);
- 2) organisatsioonilised muudatused (hõlmavad arvestuse ja aruannete esitamise korrigeerimist);
- 3) sisulised muudatused (hõlmavad metoodika, arvestusprintsipi korrigeerimist).

Redaktsioonilised muudatused olid järgmised (Raamatupidamise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 1-2):

- muudeti vara, kohustise, omakapitali, tulu ja kulu mõistete definitsioone;
- muudeti Eesti hea raamatupidamistava Eesti finantsaruandluse standardiks;
- muudeti rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtete seletust;
- muudeti üldtunnustatud finantsaruandluse standardite seletust;
- loodi uued ettevõtjate kategooriad: mikroettevõtja, väikeettevõtja, keskmise suurusega ettevõtja, suurettevõtja, väike konsolideerimisgrupp, keskmise suurusega konsolideerimisgrupp ja suur konsolideerimisgrupp.

Selleks, et paremini mõista redaktsioonilisi muudatusi, on autor koostanud vastavad võrdlustabelid, kus on esitatud endised ja uued definitsioonid. Lisas 2 on toodud ära tabel, kus on vara, kohustise, omakapitali, tulu ja kulu endised ja uuendatud definitsioonid. Vara, kohustiste, omakapitali, tulu ja kulu mõisteid on seadust muutes püütud arusaadavamalt ja täpsemalt defineerida. Uued seletused on küll pikemad, kuid defineerivad paremini antud mõisteid. Autor arvab, et mõisted on nüüd tänu seaduse

muudatustele palju paremini mõistetavad ja paremini aru saadavamad. Samas ei pruugi definitsioonide muutmisel väga suurt mõju olla finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele.

Eesti hea raamatupidamistava muutus seaduse muudatuste järel Eesti finantsaruandluse standardiks. Seoses sellega muudeti ka antud mõiste definitsiooni. Muudatuse mõjul muutus antud definitsioon palju selgemaks ja arusaadavamaks. Definitsioon on nüüd palju lühem. Samuti muudeti rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtete seletust. Sarnaselt Eesti finantsaruandluse standardi mõiste muutmisele, uuendati ka see konkreetsemaks. Selleks, et paremini aru saada, milline oli endine seletus ja kuidas seaduse muudatuste mõjul see muutunud on, on autor koostanud vastava tabeli (vt lisa 6).

Erinevate definitsioonide muudatused ei pruugi otseselt raamatupidajate tööd mõjutada, kuid annavad selgema ja parema ülevaate antud mõistest. Raamatupidajatel on nüüd parem arusaam näiteks rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõttest. Samuti muudeti Eesti hea raamatupidamistava Eesti finantsaruandluse standardiks, mis läheb rohkem kooskõlla rahvusvahelise raamatupidamise direktiiviga.

Väga oluline muudatus antud seaduses oli ettevõtete kategooriate moodustamine. Tänu sellele saab ettevõtteid jagada palju paremini erinevatesse rühmadesse. Järgnevas loetelus esitab autor vastavad kategooriad ja nende nõuded alustades kõige väiksemast (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 2):

- 1) Mikroettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajad vastavad kõikidele järgmistele tingimustele:
 - varad kokku 175 000 eurot;
 - kohustised ei ole suuremad, kui omakapital;
 - üks osanik, kes on juhatuse liige;
 - ei ole käibemaksukohustuslane.
- 2) Väikeettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest üks võib ületada järgmisi tingimusi:
 - varad kokku 4 000 000 eurot;

- müügitulu 8 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 50 inimest.
- 3) Keskmise suurusega ettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest üks võib ületada järgmisi tingimusi:
- varad kokku 20 000 000 eurot;
 - müügitulu 40 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 250 inimest.
- 4) Suurettevõtja – Eestis registreeritud äriühing, kelle näitajatest vähemalt kaks ületavad järgmisi tingimusi:
- varad kokku 40 000 000 eurot;
 - müügitulu 20 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 500 inimest.
- 5) Väike konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kelle näitajatest rohkem kui üks ei ületa järgmisi tingimusi:
- varad kokku 4 000 000 eurot;
 - müügitulu 8 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 50 inimest.
- 6) Keskmise suurusega konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kelle näitajates rohkem kui üks ei ületa järgmisi tingimusi:
- varad kokku 20 000 000 eurot;
 - müügitulu 40 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 250 inimest.
- 7) Suur konsolideerimisgrupp – konsolideerimisgrupp, kelle näitajatest vähemalt kaks ületavad järgmisi tingimusi:
- varad kokku 40 000 000 eurot;
 - müügitulu 20 000 000 eurot;
 - keskmine töötajate arv 500 inimest.

Ettevõtete kategoriseerimise mõjul on võimalik paremini võrrelda ettevõtteid. Antud muudatuste mõjul on selgem arusaam, millised on mikroettevõtjad, väikeettevõtjad, keskmise suurusega ettevõtjad ja suurettevõtjad. Selline mikroettevõtjate määratlemise mõjul suudetakse vähendada Eesti ettevõtjate halduskoormust, sest lähtuvalt sellest,

millisesse ettevõtjate kategooriatesse antud firma kuulub, peab esitama ka vastavaid aruandeid.

Organisatsioonilised muudatused olid järgmised (Raamatupidamise seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 3-4):

- mikro- ja väikeettevõtja raamatupidamise aastaaruanne võib koosneda bilansist, kasumiaruandest ja lisadest;
- mikroettevõtja majandusaasta aruanne võib koosneda ainult raamatupidamise aastaaruandest;
- mikroettevõtja esitab bilansi lihtsustatud kujul, mikroettevõtjale kohustuslikud kirjed on raamatupidamise seaduse lisas 1 esitatud bilansiskeemil märgistatud;
- väikeettevõtjal on lubatud raamatupidamise seaduses lisas 1 esitatud bilansiskeemi kirjete ja lisas 2 esitatud kasumiaruande skeemis esitatud kohustuslike kirjete alaliigendused esitada bilansi ja kasumiaruande asemel lisades;
- suurettevõtja ja keskmise suurusega ettevõtja peab esitama seaduse lisas 1 esitatud bilansiskeemi kirjete ja lisas 2 esitatud kasumiaruande skeemis toodud kohustuslike kirjete alaliigendused bilansi ja kasumiaruande asemel lisades;
- ettevõtte, kes lähtub seaduse lisas 1 esitatud bilansiskeemist ja lisas 2 esitatud ühest kasumiaruande skeemist võib esitada bilansikirjete alaliigendusi bilansi asemel lisades ja avaldada ebaolulisi bilansi ja kasumiaruande kirjeid summeeritult.

Kõige suurem muutus on kindlasti mikro- ja väikeettevõtjatel. Antud ettevõtted ei pea enam esitama omakapitali muutuste aruannet ja rahavoogude aruannet. Samas nad võivad neid ka esitada. See ei ole neil kindlasti keelatud. Lihtsustatud majandusaasta aruande tulemusena oleks võimalik vähendada ettevõtete halduskoormust ilma, et ettevõtluskeskkonna usaldusväärsus ja läbipaistvus ei kahjustuks. (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri 2015: 8) Selline muudatus kindlasti mõjutab raamatupidajate tööd. Peamine mõju seisneb selles, et mikro- ja väikeettevõtete raamatupidajate töö kindlasti väheneb. Samas ei muutu suurettevõtete raamatupidajate töö antud muudatuste mõjul eriliselt.

Sisuliste muudatuste all võib ära tuua järgnevad (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 3):

- muudetakse järjepidevuse ja võrreldavuse printsiipi;
- muudetakse avalikustamise printsiipi;

Järjepidevuse ja võrreldavuse printsiip muudeti ümber nii, et raamatupidamise aruande koostamisel kasutatakse jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid ja esitusviise. Neid tohib muuta vaid siis, kui vastav võimalus tuleneb käesolevast seadusest ja uus arvestuspõhimõte või esitusviis suurendab informatsiooni asjakohasust ja tõepärasest esitust. Tabelis 1 on ära toodud järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibi endine ja uuendatud sõnastus.

Tabel 1. Järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibi endine ja uus sõnastus

	Vana sõnastus	Uus sõnastus
Järjepidevuse ja võrreldavuse printsiip	Raamatupidamise aruande koostamisel kasutatakse jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid, aruandlusviise ja aruandeskeeme	Raamatupidamise aruande koostamisel kasutatakse jätkuvalt varem kasutatud arvestuspõhimõtteid ja esitusviise. Esitusviisi ja arvestuspõhimõtteid tohib muuta, kui vastav võimalus tuleneb käesolevast seadusest või kui uus arvestuspõhimõte või esitusviis suurendab finantsinformatsiooni asjakohasust ja tõepärasest esitust

Allikas: autori koostatud Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu põhjal (2015) põhjal

Endises sõnastuses muudeti aruandlusviisid ja aruandeskeemid kokku ühtseks esitusviisiks. Samuti täiendati printsiipi sellega, kuidas tohib muuta arvestuspõhimõtteid ja esitusviisi. Bakalaureusetöö autor arvab, et uus sõnastus on kindlasti palju konkreetsem ja selgem. Täpsemalt on ära seletatud printsiibi olemus ja seda vastavalt vajadusele täiendatud. Antud muudatuse mõju seisneb selles, et alates 2016. aastast, kui raamatupidamise seadus kehtima hakkas, on raamatupidajatel võimalik esitusviisi ja

arvestuspõhimõtteid muuta, kui see on asjakohane ja vajalik. Selle tulemusena muutub raamatupidajate töö paindlikumaks.

Samuti muudeti avalikustamise printsiip järgnevalt – raamatupidamise aruandes esitatakse kogu informatsioon, mis võimaldab saada aruande kasutajal ettevõtte kohta asjakohast ja tõepäraselt esitatud finantsinfot. (Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 2015: 3) Järgnevas tabelis 2 esitab bakalaureusetöö autor avalikustamise printsiibi endise ja uue sõnastuse.

Tabel 2. Avalikustamise printsiibi endine ja uus sõnastus

	Vana sõnastus	Uus sõnastus
Avalikustamise printsiip	Raamatupidamise aruandes esitatakse kogu informatsioon, mis võimaldab saada raamatupidamiskohustuslase finantsseisundist, majandustulemusest ja rahavoogudest õige ja õiglase ülevaate	Raamatupidamise aruandes esitatakse kogu informatsioon, mis võimaldab saada aruande kasutajatel, kellel on aruandes arusaamiseks piisavad finantsalased teadmised, raamatupidamiskohustuslase kohta asjakohast ja tõepäraselt esitatud finantsinformatsiooni

Allikas: autori koostatud Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (2015) põhjal

Seaduse muudatuste mõjul võeti kasutusele mõiste finantsinformatsioon, mis koondab kokku finantsseisundi, majandustulemused ja rahavood. Samuti toodi uues sõnastuses selgelt välja, kellel on antud aruanded kasutamiseks mõeldud. Autor arvab, et uus sõnastus on palju informatiivsem ja paremini arusaadavam. Antud muudatuse mõjul peaks aruannete lugejad saama piisavalt asjakohast ja tõepäraselt informatsiooni ettevõtte finantstulemuste kohta.

Raamatupidamise seaduses tehti 2015. aastal veelgi erinevaid muudatusi, kuid lähemalt antud bakalaureusetöös autor nendele ei keskendu. Kõik muudatused on küll väga olulised ja tehtud ikka selleks, et finantsarvestust ja –aruandlust ettevõtetel kergemaks ja efektiivsemaks muuta. 2015. aastal tehtud raamatupidamise seaduse muudatuste peamine eesmärk on vähendada ettevõtete halduskoormust. Väiksemad ettevõtted ei pea enam

kõiki aruandeid esitama ja saavad teha seda lihtsustatult. Nii peaks loodetavasti vähenema raamatupidajate töökoormus ja aruanded peaksid raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul olema arusaadavamad, asjakohasemad, informatiivsemad ja õiglaselt esitatud.

2. RAAMATUPIDAMISE SEADUSES TEHTUD MUUDATUSTE MÕJU ANALÜÜS EESTI ÄRIETTEVÕTETE FINANTSARVESTUSELE JA – ARUANDLUSELE

2.1. Valimi ja uurimismetoodika ülevaade

Bakalaureusetöö empiirilise osa esimeses alapeatükis annab autor ülevaate antud uuringu valimist ja uurimismetoodikast. Selgitatakse kvalitatiivset ja kvantitatiivset uurimismeetodit ja tuuakse välja põhjuseid, miks just autori poolt valitud uurimismetoodika sobib antud probleemi lahendamiseks.

Raamatupidamise seaduses tehtud muudatuste mõju uurimine on oluline, sest tegemist on väga tähtsa valdkonnaga ettevõtetes. Seaduses tehakse pidevalt muudatusi, kuid me ei tea täpselt, kuidas need muutused ettevõtete finantsarvestuse korraldust mõjutavad. Eestis on väga vähe uuritud raamatupidamise seaduse muudatuste mõjust äriettevõtetele. Tallinna Tehnikaülikoolis uuriti raamatupidamise seaduse muudatuste mõju ettevõtetele 2007. aastal. Sellest on nüüd üheksa aastat möödas ja seoses sellega soovis autor antud teemat uurida, et välja selgitada, kuidas seaduse muudatused on äriettevõtteid mõjutanud. 2015. aastal tehti väga olulisi muudatusi raamatupidamise seaduses. Need hakkasid kehtima 2016. aastal. Antud muudatuste mõju soovib bakalaureusetöö autor uurida.

Uurimismetoodikat saab jagada kvantitatiivseks ja kvalitatiivseks. Kvantitatiivne uuring esitab tulemused arvuliselt. Selline esitusviis on väga konkreetne ja uurimisprotsessis osalejatele ning tulemustega tutvujatele arusaadavam. Kvalitatiivsed meetodid esitavad tulemusi arvamuse, hinnangutena või kogemustega ning võimaldavad süsteemse ja kõikehõlmava pildi loomist. (Ghuri, Grønhaug 2004) Kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid uurimismeetodeid võib omavahel kombineerida, sest ükski uurimismeetod ei ole täiesti

kvantitatiivne või kvalitatiivne ja meetodid täiendavad üksteist (Ghauri, Grønhaug 2004: 99). Andmed, mis on kogutud kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete meetoditega, integreeritakse kombineeritud uurimismeetodis (*mixed method research*).

Käesoleva bakalaureusetöö koostamiseks vajalikud andmed kogus autor struktureeritud küsimustikuna, mis liigitub kvantitatiivseks uurimismeetodiks (Laherand 2004: 180). Ankeetküsitluse struktureeritud küsimuste osa eesmärgiks on uurida spetsialistide seisukohta raamatupidamise seaduse muudatuste rakendamise kohta äriettevõtetes erinevatest aspektidest. Sama küsimustiku arvamuste väljaselgitamist taotleavad küsimused on sisuliselt kvalitatiivse iseloomuga.

Struktureeritud küsimuste vastused on töödeldud kvantitatiivsel meetodil statistika andmetöötlusprogrammi *Microsoft Excel 2013* abil ja analüüsitud samuti kvantitatiivsel meetodil – võrdlusmeetodil. Kvalitatiivse iseloomuga küsimuste vastuseid on tõlgendatud teooria kontekstis. Autor arutleb kuidas võimaldavad küsitlusest saadud teadmised finantsarvestuse ja -aruandluse korraldust parendada ja teeb vastavaid ettepanekuid.

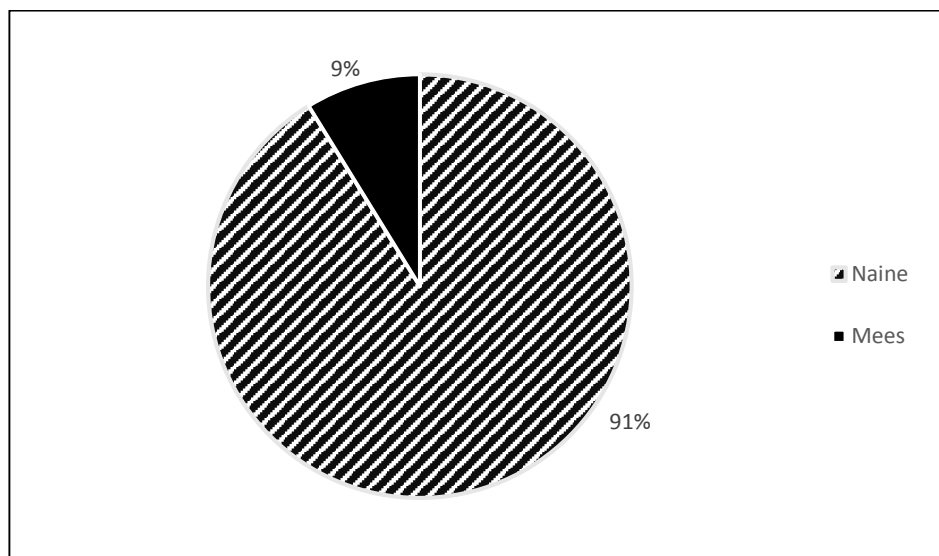
Bakalaureusetöö autori arvates oli küsimustik kõige efektiivsem kõikidest võimalikest uurimismeetodidest, sest jõuab korraga paljude vastajateni. Ankeetküsitluse koostas autor veebipõhises keskkonnas Google Docs. Küsitluses on jagatud küsimused kolme kategooriasse. Esimeses osas on küsimused, mis hõlmavad raamatupidamise seaduse muudatuste mõju infotehnoloogia kasutamisele. Teises kategoorias on küsimused, mis selgitavad välja raamatupidamise seaduse muudatuste mõju aruannete sisule ja esitamisele. Kolmanda osa eesmärgiks on välja selgitada, kas ja kuidas mõjutavad seaduse muudatused ettevõtete halduskoormuse vähendamist. Küsimustik on bakalaureusetöö lisas 7.

Antud bakalaureusetöö küsimustiku valimiks oli Eesti äriettevõtete pearaamatupidajad, raamatupidajad või teised antud ala spetsialistid. Eelduseks oli see, et tegemist oleks just äriettevõtete raamatupidajatega, mitte avaliku sektori raamatupidajatega. Antud kitsendus vähendas kindlasti oluliselt valimit. Küsimustik läbis pilootuuringu selleks, et välja selgitada võimalikud puudused. Autor katsetas küsimustikku ühe ettevõtte

raamatupidajaga. Peale tagasiside saamist parandas autor antud küsimustikku ning hiljem lasi selle valimi seas ringlusesse.

Antud küsimustikku levitas autor suhtlusportaalis Facebook. Portaalis on loodud grupp – raamatupidamine, majandusarvestus ja maksundus. Selles grupis on väga palju vastajaid ja sellepärast otsustas autor seal küsimustikku levitada. Samuti otsis autor läbi interneti otsinguportaali erinevaid ettevõtteid ja nende raamatupidajate kontaktandmeid. Saades kätte vajalikud andmed, saatis autor ettevõtetele e-maili, kus tutvustas ennast, kirjeldas töö teemat ja eesmärki ning juurde lisas küsimustiku lingi.

Kokku saatis bakalaureusetöö autor küsimustiku 125 äriettevõttele, nende pearaamatupidajatele või raamatupidajatele. Küsimustik oli avatud 2016. aasta märtsist kuni maini. Selle aja jooksul sai autor kokku 35 vastust. See moodustab 28% valimist. Põhjusi, miks nii vähe vastuseid saadi, võib olla mitmeid. Esiteks paljudel ettevõtetel oli olemas ainult nende üldised kontaktid ja antud küsimustik võib-olla ei jõudnud raamatupidajateni. Samuti võis kiri jääda lihtsalt raamatupidajatel märkamata. Lisaks sellele vähendas vastajate arvu ka asjaolu, et bakalaureusetöös keskenduti äriettevõtete raamatupidajatele, mitte avaliku sektori raamatupidajatele. Järgnev joonis 3 näitab küsimustikule vastanud meeste ja naiste osakaalu protsentides.

Joonis 3. Meeste ja naiste osakaal %-des (autori koostatud)

Jooniselt 3 on näha, et küsimustikule vastas 91% naistest ehk 32 inimest. Meeste osakaal seevastu oli 9% ehk 3 inimest. See on ka arusaadav, sest Eestis on väga paljud raamatupidajad just naised, aga mitte mehed. Samas on hea, et vastanute seas oli ka mehi. Enamiku küsimustikule vastanute vanus jäi 25.- 55. eluaasta vahele. Samuti ka vanemad kui 55 aastat. Järgnev tabel 3 annab selgema ülevaate vastanute vanuselisest jaotusest.

Tabel 3. Uuringus vastanute vanusevahemik aastates

Vanusevahemik aastates	Vastanute arv	Osakaal %
Kuni 25	0	0
26-35	3	8,6
36-45	18	51,4
46-55	10	28,6
55 ja vanem	4	11,4
Vastajaid kokku	35	100

Allikas: autori koostatud

Tabelist 3 on näha, et 51,4% vastanutest jääb vanus 36.- 45. eluaasta vahele. Vastanuid, kes on alla 25. eluaasta, ei olnud. See võib olla tingitud sellest, et antud vanuses veel õpitakse ülikoolides ja ei töötata raamatupidajana. Samas, mida vanem inimene on, seda rohkem on ka kogemusi ja seda usaldusväärsemaid vastuseid ning arvamusi võib küsimustiku põhjal saada. Samuti on tähtis vastajate tööstaaž. Järgnevas tabelis 4 on ära toodud raamatupidajate tööstaaž aastates.

Tabel 4. Vastajate tööstaaž raamatupidajana/finantsistina aastates

Tööstaaž aastates	Vastanute arv	Osakaal %
1-2	1	2,9
3-5	4	11,4
6-10	3	8,6
11-20	9	25,7
Rohkem kui 20	18	51,4
Vastajaid kokku	35	100

Allikas: autori koostatud

Tabel 4 näitab, et 51,4% vastanutest on töötanud raamatupidajana rohkem kui 20 aastat. Seega võivad vastused olla usaldusväärsed ja asjakohased, sest neil on kogemusi piisavalt. Vaid 1 vastanu ehk 2,9% on 1-2 aastase raamatupidamise kogemusega. Kuna antud raamatupidajal on vähe kogemust, ei pruugi vastused olla piisavalt asjakohased, sest kogemust on vähe ning ei teata nii täpselt seaduste muudatusi ja nende mõju finantsarvestuse korraldusele. Väga oluline on ka vastanute haridustase. Järgnevas tabelis 5 on ära toodud vastanute hariduslik jaotus.

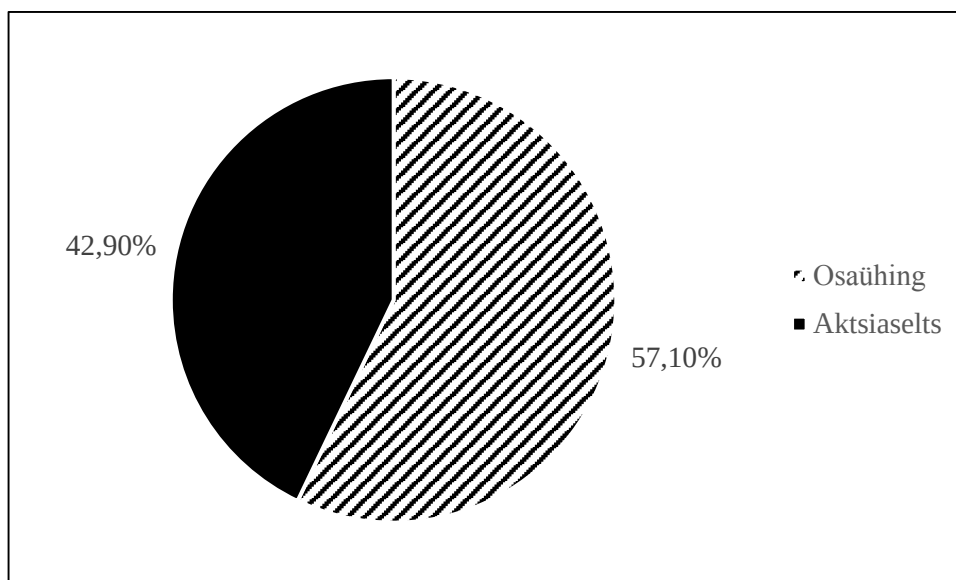
Tabel 5. Vastajate haridustase

Haridustase	Vastanute arv	Osakaal %
Akadeemiline kõrgharidus	22	62,8
Rakenduskõrgharidus	9	25,7
Keskeriharidus	2	5,7
Raamatupidamiskursused või täienduskursused	2	5,7
Vastajaid kokku	35	100

Allikas: autori koostatud

Tabelist 5 selgub, et 62,8% vastanutest on omandanud akadeemilise kõrghariduse. See tähendab seda, et on õpitud avalik-õiguslikes ülikoolides. Vaid kaks vastanut on keskeriharidusega, mis tähendab seda, et raamatupidamist on õpitud kutsehariduskeskustes või kutsekoolides. Bakalaureusetöö jaoks on raamatupidajate haridusliku tausta teadmine oluline, sest see näitab ära, millised teoreetilised teadmised antud vastajal on.

Bakalaureusetöö autor palus küsimustikus ära märkida ka ettevõtte vormi, kus antud raamatupidajad töötavad. Lisaks sellele küsis autor raamatupidajate käest ka seda, millisesse ettevõtte kategooriasse nad kuuluvad – mikroettevõtja, väikeettevõtja, keskmise suurusega ettevõtja või suurettevõtja. Antud teadmine annab võimaluse hiljem vastavalt sellele analüüsida, kuidas on halduskoormus ettevõtetes muutunud. Järgnev joonis 4 toob ära vastajate ettevõtlusvormide jaotuse.

Joonis 4. Vastajate ettevõtlusvormide jaotus %-des (autori koostatud)

Jooniselt 4 on näha, et vastanute seas on ettevõtlusvormideks osaühing ja aktsiaselts. Osaühingus töötavaid raamatupidajaid oli kokku 20. Vastanuid, kes töötavad aktsiaseltsis, oli kokku 15. Samas on arusaadav, miks teisi ettevõtlusvorme ei esinenud vastajate seas, sest antud ettevõtlusvormid on laiemalt levinud. Samuti jagas autor e-posti teel just antud ettevõtlusvormides töötavatele raamatupidajatele oma küsimustikku. Lähtuvalt sellest saab ära tuua, millistesse ettevõtjate kategooriatesse vastanud jäid. Tabelis 6 on vastanute ettevõtete kategooriline jaotus.

Tabel 6. Vastanute ettevõtete kategooriline jaotus

Ettevõtete kategooriad	Vastanute arv	Osakaal %
Mikroettevõtja	3	8,5
Väikeettevõtja	11	31,5
Keskmise suurusega ettevõtja	14	40
Suureettevõtja	7	20
Vastajaid kokku	35	100

Allikas: autori koostatud

Tabelist 6 on näha, et kõige rohkem vastanuid oli keskmise suurusega ettevõtete raamatupidajaid (40%). Samuti oli vastanute seas ka väikeettevõtjaid ja suurettevõtjaid. Mikroettevõtjaid oli vastanute seas vaid kolm. Sellest tulenevalt võib bakalaureusetöö autor järeldada, et seaduse muudatuste mõju ei pruugi olla väga suur, sest muudatused mõjutasid eriti just mikroettevõtjaid ja väikeettevõtjaid, kuigi vastanute seas domineeris keskmise suurusega ettevõtjad.

Samuti soovis autor teada saada, kuidas ettevõtetes raamatupidamist korraldatakse. Selleks küsis autor vastanute käest, kas nende ettevõtetes on olemas eraldi raamatupidamisosakond või ostetakse sisse raamatupidamisteenust raamatupidamisbüroodelt või üksikisikutelt. Enamus vastanutel on olemas ettevõttes eraldi raamatupidamise osakond, kus firma finantsarvestust korraldatakse.

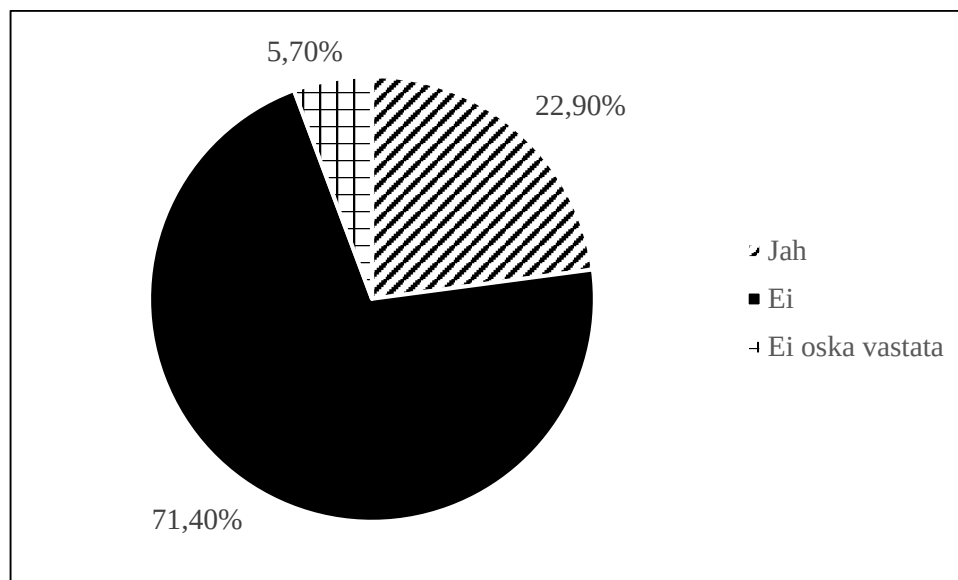
Bakalaureusetöö uurimismetoodikaks oli ankeetküsitlus, mille autor koostas veebipõhises keskkonnas Google Docs. Küsimustik jagunes kolmeks osaks. Valimiks olid erinevad Eesti äriettevõtte pearaamatupidajad, raamatupidajad või teised antud ala spetsialistid. Küsimustikku levitas autor saates e-posti teel kirju ettevõtete raamatupidajatele. Samuti jagas autor küsimustikku suhtlusportaalil Facebook.

2.2. Raamatupidamise seaduse muudatuste mõju Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele

Bakalaureusetöö empiirilise osa teises alapeatükis analüüsib autor raamatupidamise seaduses tehtud muudatuste mõju Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele. Esiteks toob autor välja, kuidas raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud äriettevõtetes infotehnoloogia kasutamist. Teiseks analüüsib autor seda, kuidas on raamatupidamise seaduse muudatused mõjutanud raamatupidajatel aruannete koostamist ja nende sisu. Kolmandaks esitab autor töös seda, milline mõju on raamatupidamise seaduse muudatustel ettevõtete halduskoormusele.

Esiteks uuris autor küsimustiku teel, kuidas ettevõtetes on raamatupidamise seaduse muudatused mõjutanud infotehnoloogia kasutamist. Täpsemalt uuris autor, kas seaduse

muudatused on muutnud mehaanilist arvutamist ehk kas seaduse muudatused on vähendanud mehaanilist arvutamist või teeb infotehnoloogia kõik raamatupidaja eest ära ning enam ei pea ise palju arvutama. Järgnev joonis 5 iseloomustabki seda, kas mehaaniline arvutamine on vähenenud või mitte.

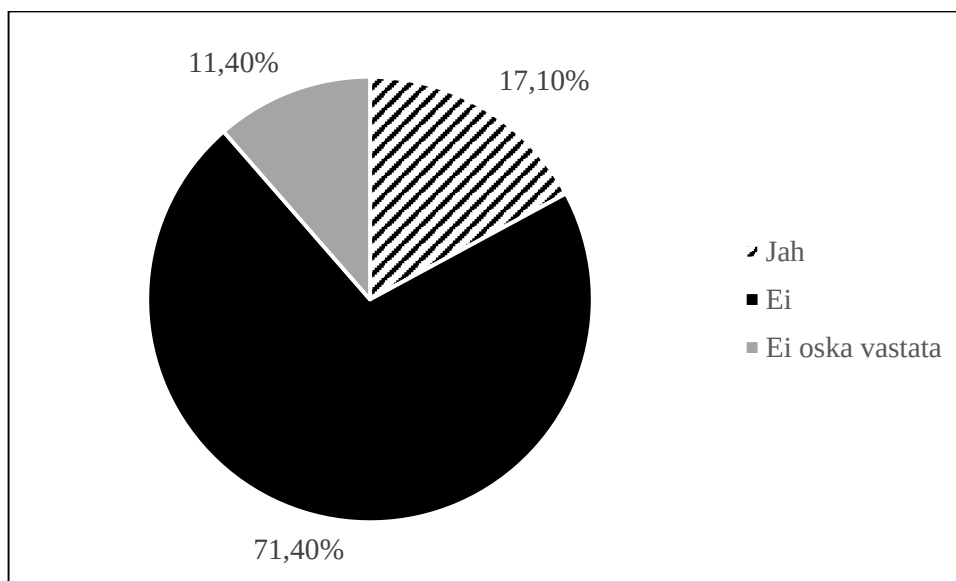

Joonis 5. Raamatupidajate arvamus mehaanilise arvutamise vähenemise kohta %-des (autori koostatud)

Jooniselt 5 on näha, et kahekümne viie vastanu (71,4%) arvates ei ole raamatupidamise seaduse muudatused vähendanud mehaanilist arvutamist. Vaid 8 inimese (22,9%) arvates on seaduse muudatused vähendanud mehaanilist arvutamist. See tähendab seda, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole vähendanud mehaanilist arvutamist ettevõtetes. Järelikult peavad raamatupidajad endiselt väga palju ise arvutama ja vaeva nägema ning infotehnoloogia ei tee päris kõike nende eest ära.

Infotehnoloogia kasutamine mõjutab ka aruannete esitamise kiirust. 2009. aastal tehtud raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul ehk majandusaasta aruannete taksonoomia loomise näol, muutus ettevõtetel aruannete esitamine. Alates sellest hetkest said raamatupidajad esitada aruandeid e-aruannete näol ehk elektrooniliselt. Lähtudes sellest, uuris bakalaureusetöö autor vastajate käest, kas seaduse muudatused on nende arvates

muutnud aruannete esitamise kiiremaks. Järgneval joonisel 6 on esitatud vastajate arvamuste osakaal aruannete kiiruse muutumisest vastavalt seaduse muudatuste mõjul.

Joonis 6. Seaduse muudatuste mõju aruannete kiirusele (vastajate arvamuse osakaalud %-des) (autori koostatud)

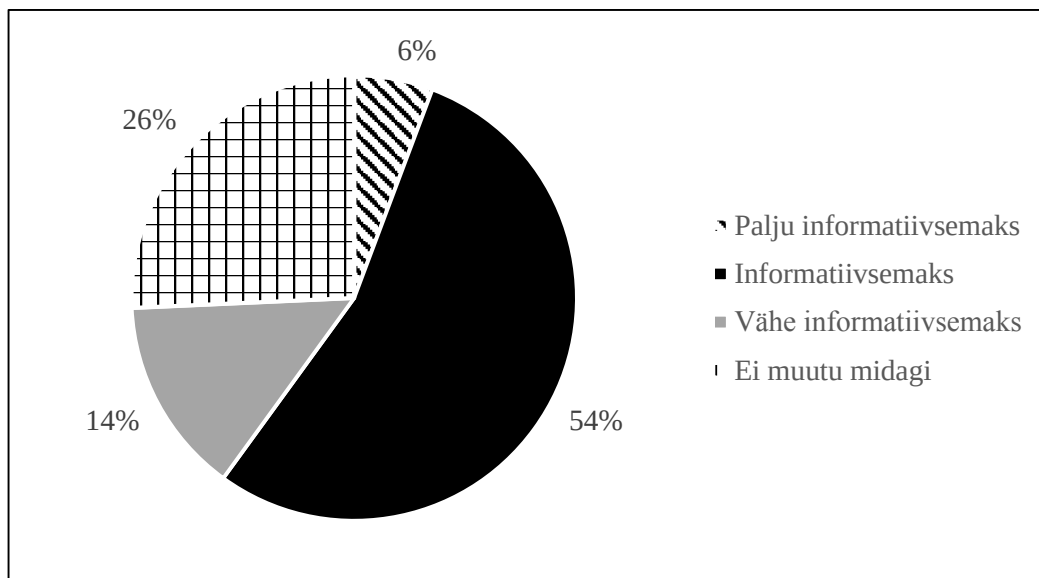
Küsitlusest selgus, et raamatupidajate arvates ei ole seaduse muudatused aruannete koostamist kiiremaks muutnud. Vastanutest 25 (71,4%) arvasid, et seaduse muudatused ei ole neil aruannete koostamist kiiremaks muutnud. Vaid 6 inimest (17,1%) leidsid, et seaduse muudatused on neil aruannete koostamise kiiremaks muutnud. Sellest võib järeldada, et seaduse muudatused ei ole mõjutanud aruannete koostamise kiirust. Samas on see kummaline, sest e-aruannete loomine oleks pidanud kindlasti aruannete koostamise kiiremaks muutma. Sellisel juhul tekib küsimus, kas vastajad lihtsalt kiirustasid vastates või ei saanud küsimusest selgelt aru.

Sarnaselt eelneva küsimusega, soovis autor äriettevõtete raamatupidajatelt teada saada, kas raamatupidamise seaduse muudatused on aruannete koostamist mugavamaks muutnud. Kuna vastustest selgus, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole aruannete koostamist kiiremaks muutnud, siis sarnaselt sellele, ei ole seaduse muudatused ka aruannete koostamist mugavamaks muutnud. 19 raamatupidajat (54,3%) arvasid, et aruannete koostamine ei ole neil mugavamaks muutunud seaduse muudatuste mõjul.

Samas üheksal (25,7%) inimesel on aruannete koostamine mugavamaks muutunud. Antud juhul võib tekkida ka kahtlus, et vastajad kiirustasid antud küsimusele vastates, sest kindlasti on seaduse muudatused mõjutanud aruannete esitamise mugavust. Autor siiski arvab, et raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud aruannete koostamise kiirust ja mugavust.

Lähtuvalt eelnevatest andmetest võib bakalaureusetöö autor tõdeda, et 2015. aastal tehtud raamatupidamise seaduse muudatused ei ole mõjutanud infotehnoloogia kasutamist. Sarnaselt varasemaga, peavad raamatupidajad ka mehaaniliselt arvutama ja kõike ei tee infotehnoloogia nende eest ära. Samuti ei ole mõjutanud raamatupidamise seaduse muudatused aruannete koostamise kiirust ega ka mugavust. Selles võib aga bakalaureusetöö autor kahelda, sest tegelikult peaks e-aruannete näol aruannete esitamine kiiremini toimima. Vastajad võib-olla ei mõelnud selgemini läbi oma vastust. Samuti võis selline tulemus tulla ka asjaolust, et 2015. aastal tehtud muudatuste järgi pole veel aruandeid koostatud. Seda tehakse alles 2017. aastal.

Teise blokina soovis autor teada saada, kuidas raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud äriettevõtetes aruannete sisu. Teoreetilises osas tõi autor välja, et peamine ettevõtte aruanne on majandusaasta aruanne. Majandusaasta aruanne koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja lisadest. Raamatupidamise aastaaruanne koosneb aga bilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest, omakapitali muutuste aruandest ja lisadest. Raamatupidamise aastaaruannet koostab raamatupidaja. Töö autor soovis teada, kas raamatupidamise seaduse muudatused on antud aruannete sisu mõjutanud. Oluline on teada, kuidas raamatupidamise aruanded just lugejatele muutunud on. Vastavalt sellele soovis autor raamatupidajatelt teada saada, kuidas on aruanded nende arvates lugejatele muutunud.

Joonis 7. Raamatupidajate arvamuse osakaal %-des aruannete sisu mõistetavuse kohta (autori koostatud)

Jooniselt 7 võib välja lugeda seda, et raamatupidajate arvamus jaguneb väga erinevalt aruannete sisu mõistetavuse kohta. 19 vastanu (54%) arvates on raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul aruanded lugejate jaoks muutunud informatiivsemaks. Samas 9 raamatupidajat (26%) arvavad, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole mõjutanud aruannete sisu ehk aruanded ei ole muutunud lugejatele informatiivsemaks. Tulemustest võib järeldada, et aruannete sisule tegelikult raamatupidamise seaduse muudatused olulist mõju ei ole avaldanud. Samas on need ikkagi informatiivsemaks muutunud.

Raamatupidamise aruanded peavad olema lugejatele mõistetavad ja informatiivsed. Raamatupidamise seaduse muudatuste üks eesmärkidest, mis lähtus raamatupidamise direktiivi eesmärkidest, oli aruannete selguse ja võrreldavuse suurendamine. Seoses sellega soovis autor teada saada raamatupidajate arvamust, kas muudatuste mõjul on aruanded lugejatele paremini mõistetavad. Siin jagunesid vastused enam vähem võrdelt kolmeks. Küsitlusest selgus, et 12 inimest (34,3%) uskusid, et seaduse muudatused ei ole muutnud aruandeid lugejatele mõistetavaks. Samas 8 vastanu (22,9%) arvates on aruanded mõistetavaks ja informatiivsemaks muutunud. 48,9% aga ei osanud kahjuks vastata antud küsimusele.

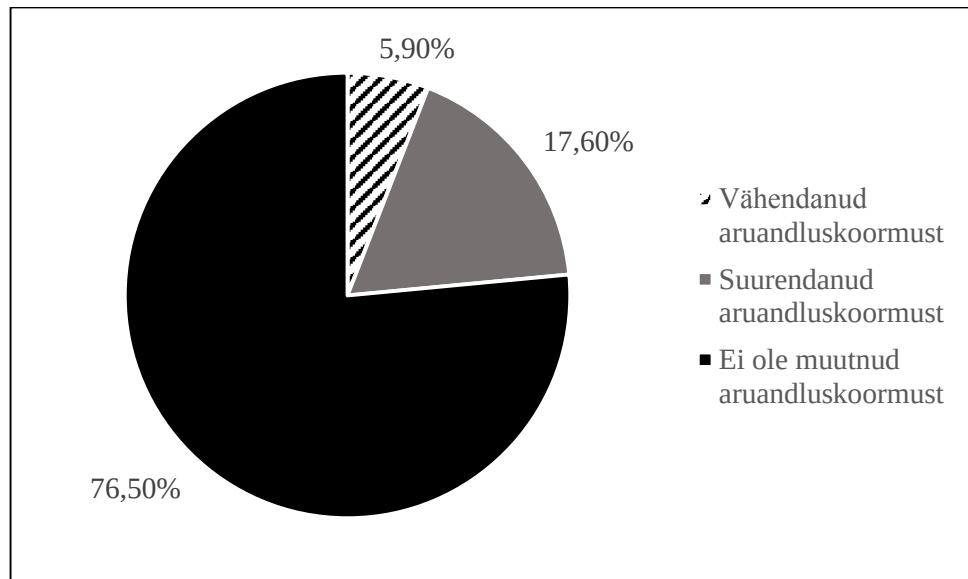
Sarnaselt eelnevale küsimusele soovis bakalaureusetöö autor teada saada, kas raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud ka aruannete informatsiooni tõepärasust ja asjakohasust esitamisel. Uuringust selgus, et 57,1% vastanuid arvasid, et aruannetes kajastatav informatsioon on tänu raamatupidamise seaduse muudatuste mõjule esitatud tõepärasemalt ja asjakohasemalt. Samas 12 raamatupidajat (34,3%) arvasid, et informatsioon, mis on kajastatud aruannetes, ei ole asjakohasem ja tõepärasem. Sellest tulemusest võib järeldada, et seaduse muudatuste mõjul on aruannete sisu tõepärasem ja asjakohasem.

Sarnaselt sisule huvitas bakalaureusetöö autorit, kuidas raamatupidajad on rahul aruannete esitamise korraga. Antud küsimuse esitas autor 5-pallisel *Likerti* skaalal. 5-palli väärtus oli väga rahul, 4- palli oli rahul, 3-palli oli keskmiselt rahul, 2-palli keskmiselt mitte rahul ja 1-pall väärtus oli, et ei ole üldse rahul. Vastustest selgus, et 17 vastanut (48,6%) on keskmiselt rahul aruannete esitamise korraga. Vaid 3 raamatupidajat (8,6%) on väga rahul sellega, kuidas aruandeid esitama peab. Kuid 34,3% vastanuid ehk 12 inimest on rahul aruannete esitamise korraga. Mitte keegi vastanutest aga ei ole rahul raamatupidamise aruannete esitamise korraga. Sellest võib järeldada, et raamatupidajad on ikkagi eelkõige rahul sellega, kuidas nad peavad aruandeid esitama. See on kindlasti tingitud ka sellest, et 2009. aastal tehtud muudatuste mõjul, saavad raamatupidajad esitada aruandeid e-aruannete näol, mis teeb antud protsessi kindlasti palju lihtsamaks ja efektiivsemaks.

Bakalaureusetöö autor uuris raamatupidajate käest aruannete esitamise keskkonna kasutajasõbralikkuse kohta. Täpsemalt soovis autor teada saada, kas äriettevõtetes on raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul aruandluskeskkond kasutajasõbralik. Vastustest selgus, et raamatupidajate arvates on ikkagi aruandluskeskkond kasutajasõbralik. Nii arvas 21 vastanut ehk 60%. Vaid nelja vastanu arvates ei ole aruandluskeskkond kasutajasõbralik. Sellest võib järeldada, et raamatupidamise seaduse muudatuste mõju tulemusena on aruandluskeskkond küllaltki kasutajasõbralik ja mugav.

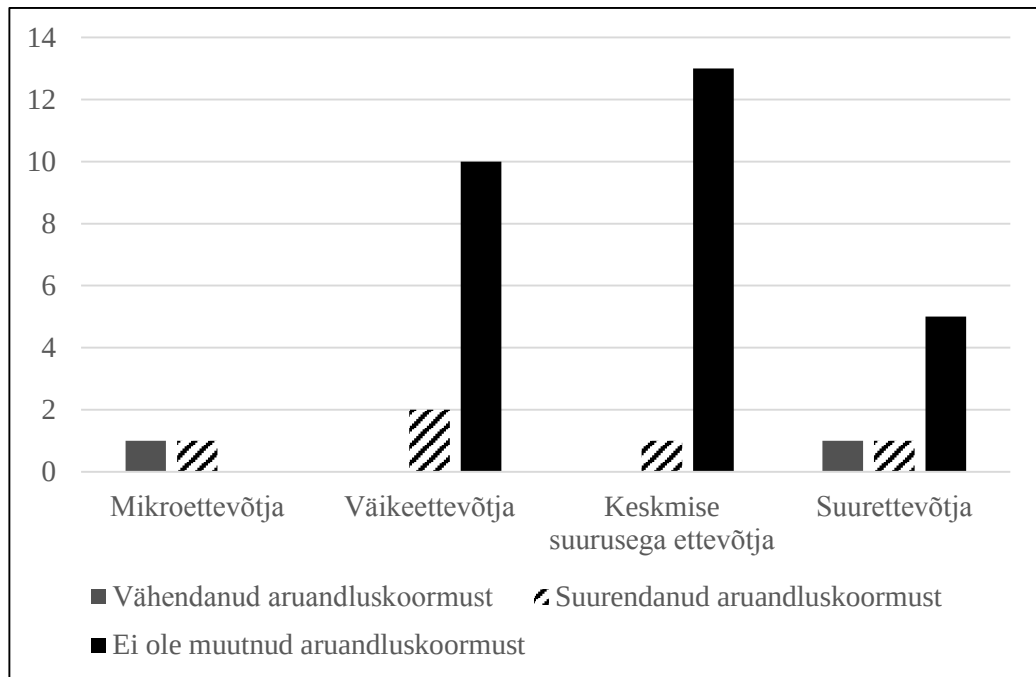
2015. aasta raamatupidamise seaduse muudatuste üks peamisi eesmärke oli vähendada halduskoormust mikro- ja väikeettevõtetel. Seoses sellega soovis bakalaureusetöö autor teada saada, kas seaduse muudatused on vähendanud äriettevõtete halduskoormust.

Järgnev joonis 8 toob ära raamatupidajate arvamuse aruandluskoormuse vähendamise kohta.

Joonis 8. Raamatupidajate arvamuse osakaal aruandluskoormuse vähendamise kohta %-des (autori koostatud)

Jooniselt 8 on näha, et enamuse vastanu (76,5% ehk 26 raamatupidajat) arvates ei ole raamatupidamise seaduse muudatused aruandluskoormust nende äriettevõttes vähendanud. Vaid kahe raamatupidaja arvates on aruandluskoormus vähenenud. Autorile üllatuseks 17,6% vastanu arvates on raamatupidamise seaduse muudatused hoopis nende äriettevõttes aruandluskoormust suurendanud. Järgnev joonis 9 on selleks, et paremini aru saada, kuidas vastajad aruandluskoormuse kohta vastasid ettevõtete kategooriate järgi.

Joonis 9. Raamatupidajate arvamus aruandluskoormuse kohta ettevõtete kategooriate järgi (autori koostatud)

Jooniselt 9 on näha, et nii raamatupidajad, kes on väikeettevõtetest, keskmise suurusega ettevõtetest kui ka suurettevõtetest, arvasid enamasti, et aruandluskoormus ei ole muutunud. See on ka arusaadav, sest keskmise suurusega ja suurettevõtjatel ei muutugi aruandluskoormus. Aruandluskoormuse vähenemine aga mõjutab rohkem mikro- ja väikeettevõtjaid. Samuti võib antud tulemust mõjutada ka asjaolu, et aruandeid hakatakse uute muudatuste tingimustes alles 2017. aastal koostama ja raamatupidajad ei pruugigi hetkel veel tunnetada, kas halduskoormus on neil vähenenud või mitte. Samas on kõigile teada, et mikro- ja väikeettevõtetal muutub aruannete esitamine. Neil on võimalik vähem ja lihtsustatud viisil aruandeid esitada. Kuna raamatupidajate arvates ei ole aruannete esitamise kiirus suurenenud ja aruandluskoormus vähenenud äriettevõtetes, siis vastavalt sellele saab autor teha järelduse, et ettevõtetes ei ole halduskoormus veel vähenenud raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul. Samas see võib olla tingitud sellest, et vastates küsimustikule, ei ole veel äriettevõtete raamatupidajad aruandeid koostanud uue süsteemi järgi.

Infotehnoloogia kasutamist ei ole raamatupidamise seaduse muudatused mõjutanud. Infotehnoloogia ei tee raamatupidajate eest kõike ära. Jätkuvalt peavad finantsistid ikkagi ise ka arvutama. Aruannete koostamine on muutunud lihtsamaks just e-aruannete näol. Antud keskkond on raamatupidajate arvates kasutajasõbralik. Samuti aruannete sisu on piisavalt informatiivne ja asjakohane. Samuti, see kuidas aruandeid esitama peab, on raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul pigem positiivne ning antud olukorraga on raamatupidajad rahul. Kuna raamatupidajate arvates ei ole aruannete esitamise kiirus ja aruandluskoormus vähenenud äriettevõtetes, siis raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul ei ole halduskoormus veel vähenenud.

2.3. Tulemuste võrdlus 2007. aastal tehtud bakalaureusetööga ja hinnang raamatupidamise seaduse muudatuste mõjule Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele

Bakalaureusetöö empiirilise osa kolmandas alapeatükis toob autor välja uurigu võrdluse 2007. aastal tehtud bakalaureusetöö tulemustega. Samuti esitab autor raamatupidamise seaduse muudatuste positiivseid ja negatiivseid aspekte lähtudes antud töö uuringust. Samuti esitab raamatupidajate hinnangu raamatupidamise seaduse muudatuste mõjule. Lõpuks toob autor välja enda hinnangu raamatupidamise seaduse muudatuste mõjule finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele Eesti äriettevõtetes.

2007. aastal läbiviidud uuringust on nüüd üheksa aastat möödas ning erinevusi antud tööga on palju. Antud töös küsiti raamatupidamise seaduse ja mõistete definitsioonide mõistetavuse ja arusaadavuse kohta. Lisaks sellele, et kuidas mõjutas tekkepõhiselt arvestuselt kassapõhisele arvestusele üleminek ja paluti anda hinnang antud ajal kasutatavale bilansiskeemile. 2007. aastal tehtud uuringus uuriti pigem 2003. ja 2005. aastal tehtud muudatuste mõjusid. Paluti vastajatel tuua välja erinevaid aspekte. (Külm, Tikk 2007: 86-87)

Käesolevas bakalaureusetöös aga keskendus autor pigem just viimasel ajal tehtud muudatuste mõjule. Seetõttu on ka uuringutes palju erinevusi. Samas, sarnaselt 2007.

aastal tehtud uuringule, palus töö autor esitada raamatupidajatel, mida võiks muuta raamatupidamise seaduses. Järgnev tabel 7 annab ülevaate kahe uurigu tulemustest antud küsimuse kohta.

Tabel 7. Raamatupidajate arvamus raamatupidamise seaduse võimalike muudatuste kohta

2007. aastal tehtud uuring	Autori uuring 2016. aastal
Seadus muudetakse palju lihtsamaks	Ühtsed aruandlusvormid
Terminoloogia korrastamine, viiksin seaduses kasutatavad terminid vastavusse RTJ-de ja IAS/IFRS-dega	Topeltaruandluse lõpetamine ehk olukord kus ettevõtted peavad esitama aruandeid mitmetele institutsioonidele
Võlaõigusseaduse, äriseadustiku ja raamatupidamise seaduse vastavusse viimine nii terminoloogiliselt kui ka sisuliselt	Võiks olla kindel institutsioon, kuhu aruandeid esitada

Allikas: (Külm, Tikk 2007: 87); autori koostatud

Tabelist 7 järeldub, et mõlemal aastal tehtud uuringutes on raamatupidajate arvamus, mida võiks raamatupidamise seaduses muuta, väga erinev. Kui 2007. aastal sooviti, et terminoloogia korrastataks ja viidaks vastavusse RTJ-de ja IAS/IFRS-dega, siis nüüd sooviti hoopis, et aruandluse esitamise kord muutuks. Samas on tulemused ka arusaadavad, sest uuringute vahepeale on jäänud üheksa aastat, mille jooksul on raamatupidamise seadust oluliselt muudetud ning nüüd on raamatupidajatel juba uued soovid, kuidas seadust veel muuta ja täiendada võiks.

2007. aastal tehtud uuringu üks peamisi järeldusi oli, et antud ajahetkel tehtud muudatused ei mõjutanud väikeettevõtteid olulisel määral, vaid pigem suuremaid ettevõtteid (Külm, Tikk 2007: 88). Samas, kui käesoleva bakalaureusetöös on just raamatupidamise seaduse muudatused mõjutanud või mõjutavad mikro- ja väikeettevõtteid. Mõlemad uuringud on tehtud erineval ajal ja raamatupidamise seadust muudetakse pidevalt ning seetõttu on ka uuringute tulemused ja ka fookus erinev.

Käesoleva bakalaureusetöö käigus soovis bakalaureusetöö autor teada saada raamatupidajate arvamust raamatupidamise seaduse muudatuste mõju kohta. Esiteks palus autor tuua välja seaduse muudatuste positiivseid aspekte. Raamatupidajate arvamusi oli väga palju. Peamiselt toodi välja seda, et väiksematel ettevõtetel muutub aruandluskoormus väiksemaks. Samuti on positiivne see, et seaduse muudatuste mõjul on loodud e-aruanded, mis teevad raamatupidajate töö kindlasti palju lihtsamaks ja mugavamaks. Samuti selgus uuringust, et positiivne aspekt on ka e-maksuameti kasutajasõbralikumaks muutmine tänu raamatupidamise seaduse muudatustele. Lisaks sellele toodi välja, et raamatupidamise seaduse muudatuste tagajärjel on vähem lisasid, mis on kindlasti ka väga positiivne muudatuste juures. Raamatupidajad arvasid, et ettevõtete kategoriseerimine suuruse järgi on ka väga hea. Töö autor võib tõdeda, et see aitab paremini välja tuua, millised ettevõtted Eestis on ja lihtsamini neid kategooriatesse paigutada, sama kategooria ettevõtteid omavahel võrrelda ja analüüsida. Järelikult on ettevõtete kategoriseerimine kindlasti üks positiivseid aspekte raamatupidamise seaduse muudatuste juures.

Raamatupidamise seaduse muudatuste peamised negatiivsed aspektid on lisakulutused programmide täiendamisel. Lisaks sellele tõid raamatupidajad välja, et liiga sagedased seaduse muudatused ei ole head, sest siis ei ole enam nendel positiivset mõju. Kui seadust liiga tihti muuta, peavad raamatupidajad end pidevalt ümber õppima ja harjutama. Samuti toodi välja, et paljud muudatused jäävad arusaamatuks ehk raamatupidajad ei mõista kõiki raamatupidamise seaduse muudatusi või ei selgitata neid piisavalt. Seaduse muudatuste mõjul on ostjatel kohustus vormistada arve õigesti, kuid raamatupidajate arvates peaks hoolsuskohustus olema ka müüjatel. Negatiivsete aspektidena toodi välja digitaalsete andmekandjate hävitamise, aruannete informatiivsus väheneb ettevõttevälistele kasutajatele märgatavalt ning käibemaksu seadus on tekitanud rohkem tööd väikestel ettevõtetel.

Autor küsis vastajate käest nende arvamust, kuidas raamatupidamise seaduse muudatused nende töö korraldust tulevikus mõjutada võivad. Raamatupidajate arvates lihtsustavad raamatupidamise seaduse muudatused tulevikus nende tööd oluliselt. Samas pidev seaduse muutmine tekitab alguses kindlasti rohkem segadust ja tööd tuleb rohkem juurde, sest programmid peavad muutuma ja see võtab aega. Samuti loodetakse, et tulevikus kaob

ära eraldi aruandlus erinevatesse riigiasutustesse – Äriregister, Maksuamet ja Statistikaamet. Lisaks sellele ettevõttevaheliste e-aruanne kasutuselevõtt kiirendab oluliselt raamatupidamise andmete sisestust ja vähendab eksimise võimalusi. See on kindlasti raamatupidamise seaduse muudatuste üks positiivseid aspekte.

Oluline on teada raamatupidajate arvamust, mida peaks muutma selleks, et finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus muutuks efektiivsemaks. Raamatupidajad tõid välja mitu erinevat muudatust. Üks olulisemaid muudatusi, mida raamatupidajate arvates teha võiks, on ühtsed aruandlusvormid. Samuti tuleks lõpetada topelt aruandlus ehk olukord, kus ettevõtted peavad esitama oma aruandeid mitmele institutsioonile.

Raamatupidajate hinnang raamatupidamise seaduse muudatustele on aga vaatamata eelnevatele vastustele üldiselt positiivne. Raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul muutub nende töö eelkõige ikkagi lihtsamaks ja efektiivsemaks. Samas kõikide muudatustega harjumine ja programmide muutmine võtab alguses väga palju aega ja raha, kuid lõpuks on nende töö ikkagi parem ja mugavam. Liiga tihti seadust muutes on aga raske leida selle juures midagi positiivset, samas on alati midagi, mida peaks muutma ja parandama.

Autori hinnangul ei tohiks raamatupidamise seadust pidevalt muuta. Uute muudatustega harjumine võtab aega ning kui seda liiga tihti teha, võib tekkida segadus. Samas raamatupidamise seaduses on tehtud väga palju positiivseid muudatusi. Kindlasti e-aruanne kasutamine on teinud raamatupidajate töö kiiremaks ja efektiivsemaks. 2015. aasta raamatupidamise seaduse muudatuste üks positiivsemaid aspekte on kindlasti ettevõtete kategoriseerimine ning mikro- ja väikeettevõtetel halduskoormuse vähendamine. Nüüdsest ei pea enam väiksemad ettevõtted kõiki aruandeid koostama ja see teeb kindlasti nende raamatupidajate töö lihtsamaks. Samas selgema ülevaate antud muudatuse mõjust saab alles siis, kui uute reeglite järgi aruandeid koostama hakatakse.

Autor nõustub raamatupidajatega, et tulevikus võiks aruanne topelt esitamine mitmesse institutsiooni muutuda. Hetkel peavad raamatupidajad esitama aruandeid Äriregistrile, Maksuametile ja Statistikaametile. Autori hinnangul võiks tekkida üks kindel institutsioon, kuhu äriettevõtted aruandeid esitavad. Nii väheneks ettevõtete raamatupidajatel kindlasti töökoormus ja aruandeid oleks lihtsam esitada.

Käesolevat bakalaureusetööd saab kindlasti edasi uurida. Võimalik oleks järgnevatel aastatel viia küsitlus uuesti läbi selleks, teada saada, kuidas raamatupidamise seaduse muudatused aruannete esitamist ja sellega seonduvat siis tegelikult mõjutasid. Selleks ajaks on raamatupidajad uue süsteemi järgi ka aruandeid esitanud ning oskavad võib-olla ka paremini vastata. Samas hetkel on raamatupidajate vastused ühelt poolt kindlasti üllatavad. Aruannete esitamine peaks tänu aruandluskeskkonna parendamisele kindlasti kiiremini ja lihtsamini toimuma. Siit võib tekkida küsimus, miks raamatupidamise seadust ikkagi muudetakse, kui tegelikult raamatupidajate töö lihtsamaks ja kiiremaks ei muutu. Sellised tulemused võisid aga tulla ka seetõttu, et raamatupidajad vastasid kiirustades ja ei mõelnud oma vastust hoolikalt läbi. Autor arvab siiski, et raamatupidamise seaduse muudatused mõjutavad äriettevõtete finantsarvestust ja –aruandlust positiivselt. Raamatupidajate töö muutub muudatuste mõjul ikkagi eelkõige lihtsamaks ja mugavamaks.

Bakalaureusetöö jooksul selgitas autor raamatupidamise seaduse muudatuste mõju finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele. Positiivne on see, et mikro- ja väikeettevõtetel väheneb halduskoormus ehk nende raamatupidajad ei pea enam esitama kõiki raamatupidamise aruandeid majandusaastaaruandes. Lisaks sellele on e-aruandlus teinud raamatupidajate töö lihtsamaks ja efektiivsemaks. Negatiivne on see, et raamatupidamise seadust muudetakse liiga tihti ning seetõttu peavad raamatupidajad pidevalt uute tingimustega kohanema. See aga võtab väga palju aega ja ümberõppimist. Lisaks sellele peab raamatupidamisregistreid ümber muutma ja täiendama vastavalt muudatustele ning see on ajamahukas ja samuti kulukas. Raamatupidamise seaduses on kindlasti veel palju mida võiks muuta. Samas liiga sagedased muudatused ei ole ka head. Muudatused on aga ikka selleks, et äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus paraneks ja raamatupidajate töö muutuks efektiivsemaks.

KOKKUVÕTE

Finantsarvestus on erinevates organisatsioonides ja ettevõtetes protsess, mille tegevuse käigus võetakse kokku organisatsioonide finantsandmed raamatupidamisdokumentidest ja avaldatakse need majandusaasta aruannetest väljaspool organisatsiooni olevate inimeste jaoks. Finantsaruandlus on aga tegevus, kus koostatakse ja esitatakse aruandeid, mis kajastavad ettevõtte finantsilist seisundit, toimimist ja rahalist käivet. Finantsarvestus ja –aruandlus on väga oluline ja tähtis valdkond äriettevõtetes, avalik-õiguslikes organisatsioonides ja teistes ühendustes. Finantsarvestuse ja –aruandluse käigus koostatakse olulisi aruandeid, mis kajastavad ettevõtte finantsilist seisundit. Antud andmete põhjal saavad teha ettevõtete juhid ja investorid olulisi otsuseid. See tähendab seda, et finantsarvestus ja –aruandlus on igas ettevõttes väga oluline.

Ettevõttes koostatakse igal aastal majandusaasta aruanne, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest ja lisadest. Raamatupidamise aastaaruanne koosneb omakorda bilansist, kasumiaruandest, rahavoogude aruandest, omakapitali muutuste aruandest ja lisadest. Raamatupidajatel on väga suur roll aruannete koostamisel ettevõtetes.

Selleks, et toimiks ühtne ja korrektne finantsarvestus ja –aruandlus, on loodud erinevaid organisatsioone, kes on koostanud raamatupidamise standardeid ja juhiseid, selleks, et ettevõtetes läbi viia raamatupidamist efektiivselt ja ühtselt. Eestis on kõige tähtsam raamatupidamist reguleeriv õigusakt raamatupidamise seadus. Sellele järgnevad Raamatupidamise Toimikonna juhendid ja samuti mõjutavad Eestis finantsarvestust ka rahvusvahelised finantsaruandluse standardid ehk IFRS-id.

Raamatupidamise seadus, mille järgi praegused raamatupidajad tööd teevad, võeti vastu 2002. aastal. Alates sellest hetkest on seadust muudetud erinevate aktidega selleks, et finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus ettevõtetes ikka paremaks ja efektiivsemaks

muutuks. Käesoleva bakalaureusetöö raames uuris autor lähemalt 2015. aastal tehtud seaduse muudatuste mõjusid äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele. Lisaks sellele käsitles veel 2009. aastal loodud majandusaasta aruannete taksonoomiat, mille raames loodi e-aruanded.

Raamatupidamise seaduse muudatuste mõjud jagas autor kolme kategooriasse: raamatupidamise seaduse muudatuste mõju infotehnoloogia kasutamisele, aruannete koostamisele ja sisule ning halduskoormuse vähenemisele. Lisaks sellele soovis bakalaureusetöö autor teada saada raamatupidamise seaduse muudatuste positiivseid ja negatiivseid aspekte.

Bakalaureusetöö uurimismetoodikaks oli struktureeritud küsimustik, mis koostati veebipõhises keskkonnas Google Docs. Küsimustik oli autori arvates kõige efektiivsem uurimismeetod, sest jõuab korraga paljude vastajateni. Bakalaureusetöö valimiks olid erinevate Eesti ettevõtete pearaamatupidajad, raamatupidajad ja teised valdkonna spetsialistid. Küsimustikku jagas autor 125 äriettevõtte raamatupidajale. Ettevõtete või raamatupidajate kontaktid otsis autor interneti otsingumootori kaudu. Samuti jagas bakalaureusetöö autor küsimustikku suhtlusportaali Facebook grupis – Raamatupidamine, majandusarvestus ja maksundus. Autor sai kokku 35 vastust, mis moodustab 28% valimist.

Antud töö küsimustikule vastanud raamatupidajatest 71,4% arvasid, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole vähendanud neil mehaanilist arvutamist. Samamoodi arvati ka aruannete esitamise kiiruse kohta. 74,1% vastanutest uskusid, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole aruannete esitamise kiirust mõjutanud ehk ei ole kiiremaks muutnud. Valimist 54,3% arvasid, et muudatused ei ole neil aruannete koostamist mugavamaks muutnud. 25,7% vastanutest aga arvasid, et just aruannete koostamine on neil mugavamaks muutunud. Tulemused on küllaltki üllatavad, sest e-aruannete loomine oleks pidanud kindlasti aruannete esitamist kiiremaks ja mugavamaks muutma. Sellest võib autor järeldada, et raamatupidajad vastasid vastust läbi mõtlemata. Raamatupidamise seaduse muudatused aga ei ole mõjutanud ettevõtetes mehaanilist arvutamist. Jätkuvalt peavad raamatupidajad ka ise arvutama ning kogu tööd arvuti nende eest ära ei tee.

Järgmisena uuris töö autor raamatupidamise seaduse muudatuste mõju aruannete sisule ja koostamisele. 54% vastanute arvates on aruanded lugejatele muutunud informatiivsemaks. Raamatupidajatest 34,3% arvasid, et aruanded ei ole nüüd tänu seaduse muudatuste mõjule mõistetavad. Samas, kui 22,9% arvasid vastupidiselt, et raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul on aruanded lugejatele mõistetavaks muutunud. Aruannete informatsioon on tõepäraselt ja asjakohaselt esitatud. Nii arvas lausa 57,1% küsimustikule vastanud raamatupidajatest. Lisaks sellele on raamatupidajad üldiselt rahul aruannete esitamise korraga ning 60% vastanutest arvab, et aruandluskeskkond on kasutajasõbralik. Raamatupidamise seaduse muudatused on mõjutanud aruannete sisu ja kvaliteeti. Üldiselt on aruanded ikkagi tõepärasemalt ja asjakohasemalt koostatud.

Raamatupidajatest 76,5% arvasid, et raamatupidamise seaduse muudatused ei ole vähendanud neil aruandluskoormust. Nii vastasid enamasti keskmise suurusega ettevõtted ja suuretted, keda oli ka valimis rohkem. Vastused on ootuspärased, sest nende halduskoormust tõesti raamatupidamise seaduse muudatused ei mõjuta. Pigem mõjutavad muudatused mikro- ja väikeettevõtteid. Samuti võivad vastused olla sellised, sest uute muudatuste järgi ei ole veel tegelikult ettevõtted aruandeid koostanud.

Raamatupidamise seaduse muudatuste positiivsed aspektid on raamatupidajate arvates aruandluskoormuse vähenemine mikro- ja väikeettevõtetes. Lisaks sellele teevad e-aruanded raamatupidajate töö lihtsamaks ja mugavamaks. Samuti peab nüüd vähem lisasid koostama. Positiivne on ka ettevõtete kategoriseerimine, sest see annab parema ülevaate ettevõtetest ja võimaldab neid võrrelda.

Raamatupidamise seaduse negatiivsed aspektid on aga raamatupidajate arvates lisakulutused programmide täiendamisel. Samuti muudetakse seadust liiga tihti. Raamatupidajad peavad pidevalt ümber õppima ja see on ajakulukas. Lisaks sellele jäävad mõned raamatupidamise seaduse muudatused raamatupidajatele arusaamatuks.

Raamatupidamise seadust ei tohiks pidevalt muuta. Uute muudatustega harjumine võtab aega ning kui seda liiga tihti teha, võib tekkida segadus. Autori hinnangul võiks tulevikus aruannete topelt esitamine mitmesse institutsiooni muutuda. Hetkel peavad raamatupidajad esitama aruandeid Äriregistrile, Maksuametile ja Statistikaametile.

Samas võiks tekkida aga üks kindel institutsioon või asutus, kuhu äriettevõtted aruandeid esitavad. Nii väheneks ettevõtete raamatupidajatel kindlasti töökoormus ja aruandeid oleks lihtsam esitada. Vaatamata erinevatele negatiivsetele aspektidele raamatupidamise seaduse muudatuste kohta arvab bakalaureusetöö autor siiski, et raamatupidamise seaduse muudatused mõjutavad äriettevõtete finantsarvestust ja –aruandlust positiivselt. Raamatupidajate töö muutub muudatuste mõjul ikkagi eelkõige lihtsamaks ja mugavamaks. Samas saab käesolevat bakalaureusetööd kindlasti edasi uurida järgnevatel aastatel. Võimalik oleks läbi viia raamatupidajate seas uuesti küsitlus, et välja selgitada, kuidas on muudatused siis tegelikult aruandeid ja nende koostamist mõjutanud.

VIIDATUD ALLIKAD

1. About the IFRS for SMEs. IFRS. [<http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Pages/IFRS-for-SMEs.aspx>]. 09.02.2016
2. About the International Accounting Standards Committee (IASC). IAS Plus. [<http://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/history/resource25>]. 08.02.2016
3. **Alver, J., Alver, L.** Majandusarvestuse ja rahanduse leksikon I. Tallinn: Deebet, 2011, 709 lk.
4. **Alver, J., Alver, L.** Majandusarvestuse ja rahanduse leksikon II. Tallinn: Deebet, 2011, 696 lk.
5. **Alver, J., Alver, L., Talpas L.** Implementation of IFRSs and IFRS for SMEs: the case of Estonia. – Tallinn University of Technology, Accounting and Management Information Systems, 2014, Vol. 13, No. 2, pp. 236 – 258. URL: [<http://eds.b.ebscohost.com/eds/detail/detail?vid=2&sid=d6d2e678-8813-4af5-b5d1-ee40999ddeb4%40sessionmgr111&hid=122&bdata=JnNpdGU9ZWZLWxpdmU%3d#AN=97251493&db=bth>].
6. **Clay E. M.** Incorporating International Financial Reporting Standards: IFRS In The Accounting Curriculum. – Worcester State University, Northeast Business & Economics Association Proceedings, 2013, pp. 35-39.
7. **Danos P., Imoff E. A.** Introduction to Financial Accounting. Boston: IRWIN, 1991, 1008 p.
8. Eesti Hea Raamatupidamistava alates 01.01.2013. [<http://www.fin.ee/aruandluskorraldus>]. 10.02.2016
9. **Ghuri, P., Grønhaug, K.** Äriuuringute meetodid. Praktilisi näpunäiteid. Tallinn: Külim, 2004, 222 lk.

10. **Haldma, T.** Harmonization of Estonian accounting system with the European framework. – Estonian Economic Policy and Way Towards the European Union. Berlin, pp. 503 – 512.
11. **Haldma, T., Lääts, K.** Accounting tradition in Estonia. The reflections of accounting changes in the dynamic context.- EAA Newsletter, 2012, No. 1, pp. 16 – 19. URL: [http://www.eaa-online.org/userfiles/file/9%20Accounting%20Research%20in%20Estonia%20-%20Feb%202012.pdf].
12. **Harrison W.T., Horngren C.T.** Financial accounting. Second Edition. New-Jersey: Prentice-Hall, 1995, 886 p.
13. IAS 1 „Finantsaruannete esitamine (muudetud 2007)“. Euroopa Ühenduste Komisjon. Vastu võetud 17.12.2008 – Euroopa Liidu Teataja, 18.12.2008, L 339 [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:339:0003:0044:ET:PDF] 22.03.2016
14. **Kikas, E.** Majandusarvestus ja selle osised. [http://www.raamatupidaja.ee/177282art]. 02.02.2016.
15. **Külm, K., Tikk, J.** Raamatupidamise seaduses tehtud muudatuste mõju finantsarvestuse korraldamisele ettevõtetes. – Konverentsikogumik: Raamatupidamiselt majandusarvestusele (arvestus, analüüs, maksundus, auditeerimine) I. TTÜ majandusarvestuse instituut, 2007, 85-90 lk.
16. **Laherand M. L.** Kvalitatiivne uurimisviis. Tallinn: 2008, 384 lk.
17. **Larson K.D., Miller P.B.W., Zin M., Nelson M.** Financial accounting principles. Second Canadian Edition. Boston: IRWIN, 1993, 994 p.
18. **Luigelaht-Teder, K., Luiga, S.** Eesti hea raamatupidamistava vahetab välja rahvusvaheline standard. [http://bdo.ee/2011/10/eesti-hea-raamatupidamistava-vahetab-vala-rahvusvaheline-standard/]. 10.02.2016.
19. **Lääts, K.** Bilanss. Postimees. [http://majandus24.postimees.ee/763634/bilanss]. 22.03.2016

20. Members of the IASB. IFRS [http://www.ifrs.org/About-us/IASB/Members/Pages/Members-of-the-IASB.aspx]. 09.02.2016.
21. **Meriniit, M.** Finantsaruannetes esinevate väärkajastuste väljaselgitamine mittetulundusühingute näitel. TÜ ettevõtte majanduse instituut, 2013, 112 lk. (magistritöö)
22. Mission Statement. IFRS. [http://www.ifrs.org/About-us/Pages/IFRS-Foundation-and-IASB.aspx]. 09.02.2016.
23. Raamatupidamise seadus. Vastu võetud Riigikogus 20. novembril 2002. aastal. – Riigi Teataja I osa, 2002, nr. 102, art. 600. [https://www.riigiteataja.ee/akt/125052012016]. 03.02.2016
24. Raamatupidamise seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seadus. Vastu võetud Riigikogus 29. oktoobril 2009. aastal. – Riigi Teataja I osa, 2009, nr. 54, art. 363. [https://www.riigiteataja.ee/akt/13234667]. 11.02.2016
25. Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, 2015, 16 lk. [http://www.koda.ee/public/RPS_eelnou_29_04_2015.pdf]. 11.02.2016
26. Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, 2015, 42 lk. [http://www.koda.ee/public/RPS_eelnou_SK_29.04.2015_f.pdf]. 10.02.2016
27. Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Vastu võetud Riigikogus 10. detsember 2015. aastal. – Riigi Teataja I osa, 2015, nr. 718, art. 4. [https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015004]. 03.02.2016
28. Raamatupidamise Toimkond. Rahandusministeerium [http://www.fin.ee/easb]. 09.02.2016
29. RTJ 2 Nõuded informatsiooni esitusviisile raamatupidamise aastaaruandes (muudetud 2016). Vastu võetud EV Raamatupidamise Toimkonnas 26.01.2016 – Riigi Teataja Lisa, 2016, nr. 1, art. 5. [https://www.riigiteataja.ee/akt/lisa/3020/3201/6001/RTJ%202%20N%C3%B5uded%20esitusviisile%20(2016).pdf#]. 12.03.2016

30. **Sloan R. G.** Financial accounting and corporate governance: a discussion. - Journal of Accounting and Economics, 2001, Vol 32, No. 1-3, pp. 335 – 347. DOI: 10.1016/S0165-4101(01)00039-8
31. **Sutton T.** Corporate Financial Accounting and Reporting. Second Edition. England: Pearson Education Limited, 2004, 687 p.

LISAD

Lisa 1. Rahvusvahelised Raamatupidamisstandardid (IAS)

Järjekorra number	Nimetus
IAS 1	Finantsaruannete esitamine (muudetud 2007)
IAS 2	Varud
IAS 7	Rahavoogude aruanded
IAS 8	Arvestusmeetodid, arvestushinnangute muutused ja vead
IAS 10	Sündmused pärast aruandeperioodi
IAS 11	Ehituslepingud
IAS 12	Tulumaks
IAS 16	Materiaalsed põhivarad
IAS 17	Rendid
IAS 18	Müügitulu
IAS 19	Hüvitised töötajatele
IAS 20	Valitsusepoolse sihtfinantseerimise arvestamine ja valitsusepoolse abi avalikustamine
IAS 21	Valuutakursside muutuste mõjud
IAS 23	Laenukasutuse kulutused (muudetud 2007)
IAS 24	Seotud osapooli käsitleva teabe avalikustamine
IAS 26	Pensionihüvitiste plaanide arvestus ja aruandlus
IAS 27	Konsolideerimata finantsaruanded
IAS 28	Investeeringud sidusettevõttesse ja ühisettevõttesse
IAS 29	Finantsaruandlus hüperinflatiivsetes majanduskeskkondades
IAS 32	Finantsinstrumendid: esitamine
IAS 33	Aktiakasum
IAS 34	Vahefinantsaruandlus
IAS 36	Varade väärtuse langus
IAS 37	Eraldised, tingimuslikud kohustised ja tingimuslikud varad
IAS 38	Immateriaalsed varad
IAS 39	Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine
IAS 40	Kinnisvarainvesteeringud
IAS 41	Põllumajandus

Allikas: (autori koostatud Hetkel kehtivad Rahvusvahelised raamatupidamisstandardid (EÜ määrus nr 1126/2008 põhjal)

Lisa 2. Rahvusvahelised Finantsaruandluse Standardid (IFRS)

Järjekorra number	Nimetus
IFRS 1	Rahvusvaheliste finantsaruandluse standardite esmakordne rakendamine
IFRS 2	Aktsiapõhine makse
IFRS 3	Äriühendused
IFRS 4	Kindlustuslepingud
IFRS 5	Müügiootel olev põhivara ja lõpetatud tegevusvaldkonnad
IFRS 6	Maavarade eksploratsioon ja hindamine
IFRS 7	Finantsinstrumendid: avalikustamine
IFRS 8	Põhitegevussegmentid
IFRS 9	Finantsinstrumendid
IFRS 10	Konsolideeritud finantsaruanded
IFRS 11	Ühine korraldus
IFRS 12	Osaluste avalikustamine teistes ettevõtetes
IFRS 13	Õiglase väärtuse määramine
IFRS 14	Edasilükatud aruannete reguleerimine
IFRS 15	Müügilepingud klientidega

Allikas: (autori koostatud Hetkel kehtivad Rahvusvahelised raamatupidamisstandardid (EÜ määrus nr 1126/2008 põhjal)

Lisa 3. Rahvusvahelise Finantsaruandluse Tõlgenduste Komitee tõlgendused (IFRIC)

Järjekorra number	Nimetus
IFRIC 1	Muutused olemasolevates eemaldamis-, taastamis- ning sarnastes kohustistes
IFRIC 2	Liikmete osad ühistulistes (majandus)üksustes ja sarnased instrumendid
IFRIC 4	Kindlakstegemine, kas kokkulepe hõlmab renti
IFRIC 5	Õigus osalusele eemaldamise, taastamise ja keskkonna parandamise fondides
IFRIC 6	Konkreetsel turul osalemisest tekkivad kohustised – elektri- ja elektroonikaseadmete vanad jäätmed
IFRIC 7	Korrigeerimise rakendamine IAS 29 „Finantsaruandlus hüperinflatiivsetes majanduskeskkondades” kohaselt
IFRIC 9	Varjatud tuletisinstrumentide ümberhindamine
IFRIC 10	Vahefinantsaruandlus ja väärtuse langus
IFRIC 12	IFRIC tõlgendus 12 Teenuste kontsessioonikokkulepped
IFRIC 13	IFRIC tõlgendus 13 Kliendilojaalsuse programmid
IFRIC 14	IFRIC tõlgendus 14 IAS 19 – kindlaksmääratud hüvitise vara piirang, minimaalsed rahastamisnõuded ja nende koostoime
IFRIC 15	IFRIC tõlgendus 15 Kinnisvara ehituslepingud
IFRIC 16	IFRIC tõlgendus 16 Netoinvesteeringu riskimaandamine välismaises äriüksuses
IFRIC 17	Tõlgendus IFRIC 17 Mitterahaliste varade jaotamine omanikele
IFRIC 18	Tõlgendus IFRIC 18 Varade üleandmised klientide poolt
IFRIC 19	Tõlgendus IFRIC 19 Finantskohustiste kustutamine omakapitaliinstrumentidega
IFRIC 20	Tõlgendus IFRIC 20 Paljanduskulud pealmaa kaevanduse tootmisetapis
IFRIC 21	Tõlgendus IFRIC 21 Lõivud (*)

Allikas: (autori koostatud Hetkel kehtivad Rahvusvahelised raamatupidamisstandardid (EÜ määrus nr 1126/2008 põhjal)

Lisa 4. Standardite Tõlgendamise Komitee tõlgendused (SIC)

Järjekorra number	Nimetus
SIC 7	Euro kasutuselevõtt
SIC 10	Valitsusepoolne abi, kui puudub konkreetne seos põhitegevusega
SIC 15	Kasutusrent – stiimulid
SIC 25	Tulumaks – (majandus)üksuse või selle omanike maksustaatus muutused
SIC 27	Juriidiliselt rendilepingutena vormistatud tehingute sisu hindamine
SIC 29	Teenuste kontsessioonikokkulepped: avalikustamine
SIC 31	Tulu – reklaamiteenuseid sisaldavad bartertehingud
SIC 32	Immateriaalsed varad – veebilehe kulud

Allikas: (autori koostatud Hetkel kehtivad Rahvusvahelised raamatupidamisstandardid (EÜ määrus nr 1126/2008 põhjal)

Lisa 5. Vara, kohustuse, omakapitali, tulu ja kulu endised ja uued definitsioonid

	Vana definitsioon	Uus definitsioon
Vara	Raamatupidamiskohustuslasele kuuluv rahaliselt hinnatav asi või õigus	Raamatupidamiskohustuslase kontrollitav ressurss, sealhulgas rahaliselt hinnatav asi või õigus, mis on tekkinud minevikus toimunud sündmuse tagajärjel ning mis tõenäoliselt osaleb tulevikus majandusliku kasu tekitamisel või seatud eesmärkide täitmisel
Kohustus (kohustis)	Raamatupidamiskohustuslasel lasuv rahaliselt hinnatav võlg	Raamatupidamiskohustuslase eksisteeriv kohustus, mis tuleneb minevikus toimunud sündmustest ja millest vabanemine vähendab eeldatavasti majanduslikku kasu sisaldavaid ressursse
Omakapital	Raamatupidamiskohustuslase varade ja kohustuste vahe	Kajastatud varade ja kohustiste vahe
Tulu	Aruandeperioodi sissetulekud, millega kaasneb varade suurendamine või kohustuste vähenemine ja mis suurendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanike tehtud sissemaksed omakapitali	Majandusliku kasu suurenemine aruandeperioodil, mis väljendub varade lisandumise või suurenemisena või kohustiste vähenemisena ja mille tulemusena omakapital suureneb, välja arvatud omanike omakapitali tehtud sissemaksed
Kulu	Aruandeperioodi väljaminekud, millega kaasneb varade vähenemine või kohustuste suurenemine ja mis vähendavad raamatupidamiskohustuslase omakapitali, välja arvatud omanikele tehtud väljamaksed omakapitalist	Majandusliku kasu vähenemine aruandeperioodil, mis väljendub varade vähenemise või ammendumisena või kohustiste tekkimisena, ja mille tulemusena omakapital väheneb, välja arvatud omanikele omakapitalist tehtud väljamaksed

Allikas: autori koostatud (Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu põhjal)

Lisa 6. Eesti hea raamatupidamistava (Eesti finantsaruandluse standard) ja rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtte endine ja uus definitsioon

	Vana definitsioon	Uus definitsioon
Eesti hea raamatupidamistava (Eesti finantsaruandluse standard)	Rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev raamatupidamistava, mille põhinõuded kehtestatakse käesoleva seadusega ning mida täiendavad vastavalt käesoleva seaduse paragrahv 32 lõikele 1 väljaantavad Raamatupidamise Toimkonna juhendid ning riigi, riigiraamatupidamiskohustuslaste, kohaliku omavalitsuse üksuste, muude avalik-õiguslike juriidiliste isikute ning teiste raamatupidamiskohustuslaste, kelle üle eelnimetatud isikutel on otseselt või kaudselt või teiste valitseva või olulise mõju all olevate isikute kaudu valitsev mõju, puhul ka käesoleva seaduse paragrahv 32 lõike 1 alusel kehtestatud riigi raamatupidamise üldeeskirjas sätestatud nõuded	Rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele tuginev avalikkusele suunatud finantsaruandluse kvaliteedinõuete kogum, mille põhinõuded kehtestatakse käesoleva seadusega ning mida täpsustavad Raamatupidamise Toimkonna välja töötatud ja valdkonna eest vastutava ministri määrusega kehtestatud Toimkonna juhendid
Rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtted	Euroopa Liidu raamatupidamise direktiivid, rahvusvahelised finantsaruandluse standardid ning avalik-õiguslike isikute puhul ka rahvusvahelised avaliku sektori raamatupidamise standardid	Euroopa Liidu direktiivid, mis reguleerivad raamatupidamist ja üldtunnustatud finantsaruandluse standardid

Allikas: autori koostatud (Eesti raamatupidamise seaduse ja Raamatupidamise seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu põhjal)

Lisa 7. Küsimustik äriettevõtete raamatupidajatele

Tere! Olen Tartu Ülikooli majandusteaduse eriala 3. kursuse tudeng Kairit Kaldma ja kirjutan oma bakalaureusetööd teemal raamatupidamise seaduse muudatuste mõju äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele. Täpsemalt käsitlen 2015. aastal tehtud raamatupidamise seaduse muudatusi. Ühe osana viin läbi küsitluse. Olen väga tänulik, kui leiate aega, et see küsimustik täita. Küsimustik on anonüümne. Küsimustiku täitmine võtab aega kõige rohkem 5-10 minutit.

Olen vastajatele väga tänulik!

1. Sugu

- Naine
- Mees

2. Teie vanus

- Kuni 25
- 26-35
- 36-45
- 46-55
- 55 ja vanem

3. Teie haridustase

- Akadeemiline kõrgharidus
- Rakenduskõrgharidus
- Keskeriharidus
- Raamatupidamiskursused või täienduskursused

4. Teie tööstaaž raamatupidajana/finantsistina

- 1-2 aastat
- 3-5 aastat
- 6-10 aastat
- 11-20 aastat
- Rohkem kui 20 aastat

5. Teie ettevõtte ettevõtlusvorm

- Aktsiaselts (AS)
- Osaühing (OÜ)
- Sihtasutus (SA)
- Mittetulundusühing (MTÜ)

6. Millisesse ettevõtjate kategooriasse ettevõtte kuulub?

- Mikroettevõtja
- Väikeettevõtja
- Keskmise suurusega ettevõtja
- Suurettevõtja

7. Kuidas korraldatakse Teie ettevõttes raamatupidamist?

- Ettevõttes on vastutav osakond/töötajad
- Kasutame raamatupidamisbüroo abi
- Ostame raamatupidamiseteenust üksikisikutelt

8. Kas raamatupidamise seaduse muudatused on Teie ettevõttes vähendanud mehaanilist arvutamist aruannete koostamisel?

- Jah
- Ei
- Ei oska vastata

9. Kas raamatupidamise seaduse muudatused on muutnud Teie ettevõttes aruannete koostamise kiiremaks?

- Jah
- Ei
- Ei oska vastata

10. Kas raamatupidamise seaduse muudatused on muutnud Teie ettevõttes aruannete koostamise mugavamaks?

- Jah

- Ei
- Ei oska vastata

11. Kuidas muutuvad Teie arvates raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul aruanded lugejatele?

- Palju informatiivsemaks
- Informatiivsemaks
- Vähe informatiivsemaks
- Ei muutu midagi

12. Kas raamatupidamise seaduse muudatuste tulemusena on Teie arvates aruanded lugejatele paremini mõistetavad?

- Jah
- Ei
- Ei oska vastata

13. Kas raamatupidamise seaduse muudatuste mõjul on Teie arvates finantsaruannetes tagatud asjakohase ja tõepärase informatsiooni esitamine?

- Jah
- Ei
- Ei oska vastata

14. Kuidas olete rahul raamatupidamise seaduse muudatuste tulemusel kehtestatud aruannete esitamise korraga?

- 1 – Ei ole üldse rahul
- 2 – Keskmiselt mitterahul
- 3 – Keskmiselt rahul
- 4 – Rahul
- 5 – Väga rahul

15. Kas raamatupidamise seaduse muudatuste tulemusena kujundatud aruandluskeskkond on kasutajasõbralik?

- Jah

- Ei
- Ei oska vastata

16. Kuidas on raamatupidamise seaduse muudatused muutnud Teie ettevõtte aruandluskoormust?

- Vähendanud aruandluskoormust
- Ei ole muutnud aruandluskoormust
- Suurendanud aruandluskoormust

17. Millised on Teie arvates raamatupidamise seaduse muudatuste positiivsed aspektid?

[Tekstilõik]

18. Millised on Teie arvates raamatupidamise seaduse muudatuste negatiivsed aspektid?

[Tekstilõik]

19. Kuidas Teie arvates tulevikus raamatupidamise seaduse muudatused finantsarvestuse ja –aruandluse korraldust mõjutavad ettevõtetes?

[Tekstilõik]

20. Mida võiks Teie arvates raamatupidamise seaduses muuta, selleks, et finantsarvestuse ja –aruandluse korraldus ettevõtetele efektiivsemaks muutuks?

[Tekstilõik]

21. Muud kommentaarid/märkused seoses raamatupidamise seaduse muudatustega?

[Tekstilõik]

SUMMARY

THE INFLUENCE OF THE AMENDMENT OF THE ACCOUNTING ACT ON THE FINANCIAL ACCOUNTING AND FINANCIAL REPORTING IN ESTONIAN COMMERCIAL ENTERPRISES

Kairit Kaldma

Financial accounting is a process of preparing the data from accounting records of an organisation and making that data available for public consumption. Financial reporting, or preparing a financial statement, means drawing up and presenting accounts, which describe the financial position, activities and turnover of an enterprise. Both financial accounting and financial reporting are very important when it comes to business. In Estonia, the organisation of accounting is regulated by the Accounting Act. The act has been amended quite a few times in order to improve the process of financial accounting and the accounting organisation itself. In the end of 2015, Riigikogu discussed an act of amending the Accounting Act and therefore amending some other related acts as well. The new Accounting Act was passed by Riigikogu on 10th of December 2015 and brought into force on the 1st of January 2016. It brought about changes in the accounting organisation and quality of reports of enterprises. The narrow focus of this thesis is to find out how these changes have influenced Estonian enterprises.

The objective of this Bachelor's thesis is to find out how the amendments of the Accounting Act have influenced the organisation of financial accounting, reporting and the quality of those reports in Estonian commercial enterprises. Author wishes to see how the changes of law have impacted the usage of accounting software, preparing reports and the content of reports; also to ascertain the impact on the administrative load of the enterprises. Additionally, the author will bring out the positive and negative aspects of the impact.

To attain the objective, author raises research assignments as follows:

- to explain the nature, objectives and components of financial accounting and financial reporting;
- to bring out the requirements of the organisation of accounting in Estonian commercial enterprises;
- to compare and bring out the differences of the Accounting Act of 2009 and that of 2016;
- to compose and conduct a survey on the influence of the amendment of the Accounting Act, using Estonian accountants of commercial enterprises as sample;
- to bring out exactly how the amendment has influenced the organisation of financial accounting and financial reporting in Estonia;
- to compare the results of this thesis with those of a research made in 2007;
- to assess the influence of amendment and to offer solutions on how to improve the financial accounting and financial reporting in a commercial enterprise.

In the first chapter, the author describes the theory of financial accounting. She explains the nature, objectives and components of the financial accounting and reporting. In other words – what do these two processes consist of. Author also brings out the requirements regulating the organisation of financial accounting in Estonia, and the most important changes in the Accounting Act. Author tries to explain in more detail the draft of an act of amending the Accounting Act and therefore amending some other related acts as well. She explains the changes that amendment brings on the organisation of financial accounting.

The second chapter of this thesis starts with the description of the survey sample and research methodology. Following that comes the analysis of the amendments' influences on Estonian commercial enterprises. Author brings out what kind of an impact do the changes have on the usage of financial software, the contents and presentation of the reports and the administrative load of an enterprise. Furthermore, the positive and negative aspects of the influence are listed. Author also wishes to give her assessment and solutions on how to improve the financial accounting and reporting.

The research method of this Bachelor's thesis was a structured survey composed on Google Docs. Author found the survey to be the most effective research method because it can be shared with a great number of people. The sample of the survey consists of Estonian chief accountants, accountants and other specialists in that field. The survey was shared with 125 accountants of various commercial enterprises. The contacts of the enterprises or their accountants were found via search engine. The survey was also shared in a Facebook group called *Raamatupidamine, majandusarvestus ja maksundus*. Author received 35 answers altogether, which makes 28% of the sample.

71,4% of the people questioned found that the amendments have not reduced the amount of mechanical calculating nor the time it takes to draw up a report. 74,1% believed that the changes have not influenced the speed of preparing a report; in other words, it is not faster now than it was before. 54,3% of the sample found that the changes have not made the drawing up of an accounting report more convenient, while 25,7% thought the opposite. The results are quite surprising, because the e-reporting system should surely have made the drawing up faster and more convenient. Author does therefore conclude that the accountants may have answered without thinking through. The amendments of the Accounting Act have not influenced mechanical calculating. Accountants still have to calculate some by themselves for the computers can only calculate so much for them.

Author then looked into the amendments' influence on the contents and drawing up of a report. 54% of the questioned found that the reports have become more informative. 34,4% of the accountants thought that the reports are not as easy to comprehend while 22,9% found the reports to be easier to comprehend. The data of the reports is presented in an objective and relevant way. That is what 57,1% of the accountants believed. On top of that, most of the accountants are quite happy with the order of presenting the reports and 60% of the sample find the reporting system to be user-friendly. The amendments of the Accounting Act have influenced the contents and the quality of the reports. The reports are still generally drawn up in a more objective and relevant way.

76,5% of the accountants found that the changes of law have not reduced the load of reporting. That is how medium and large scale enterprises answered. Enterprises of that kind made up a bigger part of the sample. The outcome was then logical while their administrative load is certainly less influenced by the amendments. The amendments have

been made, keeping in mind the micro and small scale enterprises. Answers of that kind can also be caused by the probable fact that some of the enterprises have not yet switched to the new reporting system.

The accountants find one of the positive aspects of the changes to be the reduction of administrative load in micro and small scale enterprises. Additionally, the e-reporting system has made the accountants' job easier and more convenient. They also have to compose less annexes. The categorisation of enterprises has been found positive as well, while it gives a better overview of an enterprise and makes it possible to compare one enterprise to another.

The negative aspects are for example the additional costs that come along with amending a financial program. Accountants also think that the act is amended too often and that the constant retraining takes time. Some of the changes in the act are incomprehensible, they find.

The Accounting Act should not be changed very often. It takes time to get used to the new requirements and if they are renewed too frequently, confusion may occur. Author thinks that the double-reporting is something to work on in the future. Today, the accountants have to present the accounting reports to three different institutions: Commercial Register, Estonian Tax and Customs Board and Statistics Estonia. Instead of three, there could be just one institution to present the reports to. That would reduce the work load of the accountants and it would be easier to present the reports, the author finds.

In spite of the negative aspects of the influence, author of this thesis believes the amendments to have a positive effect on the financial accounting and financial reporting of the commercial enterprises. The job of the accountants has been made easier and more convenient. Author is sure that the problem of this Bachelor's thesis could be further discussed. In the future, one could conduct another survey to find out the actual effects the amendments have on financial reports and reporting itself.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Kairit Kaldma

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Raamatupidamise seaduse muudatuste mõju Eesti äriettevõtete finantsarvestuse ja –aruandluse korraldamisele“,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendajad on lektor Juta Tikk ja lektor Ulvi Sloog,

(juhendaja nimi)

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 24.05.2016